

Kɛwanle **Yesu a Xɛrane Kɛwanle**

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde sɛbɛxi, na nan mɔn yireni ito fan sɛbɛxi naxan xili “Yesu a Xɛrane Kɛwanle.” Ningila Yesu a yitama en na nɛn Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindeni ito fɔlɔxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nɛn Yesu fɔxɔrabirane nun a xɛrane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuɗa yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xɛrane xɛ, a e xa a xaranna kawandin ba dunuɗa yirene birin yi, a yi a Nii Sariɗanxin fan nagodo e ma alogo e xa sɛnbɛn sɔtɔ a wanla kɛ feen na. E to na sɔtɔ, e yi kawandin ba fɔlɔ Yerusalɛn taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu fɔxɔrabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xɛrane falane ra.

Na kawandin yi sɛnbɛn sɔtɔma Yerusalɛn taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi dɛnkɛlɛya muxune tɔrɔ fɔlɔ. Na kui, Yesu fɔxɔrabirane yi xuya ayi Yerusalɛn taan fari ma. E yi siga kawandin bɛ Yudaya nun Samari bɔxɔn ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyɛri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xɛra gbɛtɛ xili naxan findixi Pɔli ra. Benun Ala xa a xili, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane ɗaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yɛtɛ yita Pɔli ra, a fa a xɛ yamana gbɛtɛye ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi

dangu Isirayila bəxən danne ra siga siya gbətene yamanane yi.

Pəli yi na wanla ke yire wuyaxi yi, keli Yerusalən taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a naxankata, koni e mi a nə. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a mən yi a bama siya gbətene se batudene kui. A na liga nən alogo dunuɲa muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fəsəfəsəxi nən, a e səbe. Koni yirena nde səbe kiina a yitama en na, a a ligaxi Luka ye xəri nən. Waxatina nde Luka naxa, “Nxu yi siga iki...” Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Pəli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune nəe a kolonɲe nən Yesu fəxərabira singene dunuɲa yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

¹ N xəyin Teyofli,*

N bata Yesu a feene səbe i xa n ma səbe singen kui a wanla fəb feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a fəbni

² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sariɲanxin barakani.

³ A naxankata xanbini, a yi a niiramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xən ma xii tonge naanin bun, a mən yi Alaa Mangayana fe fala e xa.

* **1:1: Teyofli:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nəen, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” A mato Luka 1.1 kui.

⁴ A yi e fɛma waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, “E nama keli Yerusalɛn taani singen. N Fafe Ala ε tuli saxi naxan na,[†] ε na mamε be, n bata yi naxan ma fe fala ε xa.

⁵ Amasɔtɔ Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, ε rafu Alaa Nii Sarijanxini.”

⁶ Nba, xɛrane yi malanxi Yesu fɛma waxatin naxan yi, e yi a maxɔdin, e naxa, “Marigina, i mɔn Isirayila mangayani tɔnma waxatini ito nin ba?”[‡]

⁷ Yesu yi a fala xɛrane xa, a naxa, “N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a sɛnbɛn bun, a mi lan ε xa ne liga waxatine kolon.

⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo ε ma waxatin naxan yi, ε sɛnbɛn sɔtɔma nɛn, ε yi findi n serene ra Yerusalɛn taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han bɔxɔn danne ra.”

⁹ A yelinxini ito fala, Ala yi a rate kore e yɛɛ xɔri, a yi lɔ ayi e ma kundani.

¹⁰ E yɛɛn mɔn yi xɛlɛxi ayi a fɔxɔ ra waxatin naxan yi, xɛmɛ dugi fixɛ kan firin yi ti xɛrane fɛma.

¹¹ E yi a fala, e naxa, “Galile kaane, ε tixi be nanfera, ε koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo ε tagi, a te kore xɔnna ma, a mɔn fama nɛn alo ε a toxi tɛ kii naxan yi.”

Yudasi jɔxɔn sugandi fena

¹² E yi xɛtɛ Yerusalɛn taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden jɔxɔndɔn na a ra.

[†] **1:4:** Ala **e tuli saxi naxan na**, na findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mato Xɛrane 2.2 kui. [‡] **1:6:** E yi waxi a xɔn ma Ala xa **Isirayila mangayani tɔn** bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yɛngɛni.

¹³ E soxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeri[§] nun Yoni nun Yaki nun Andire nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Ali-faa dii xεμενα Yaki nun Simōn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yaki a dii xεμενα, Yudasi.

¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun jaxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyene.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti denkeleya muxune ye. Muxu kεμεε muxu mαxαpε nan yi na yi.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xōn ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yeε ra fō na xa kamali nen.

¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xōn ma.”

Yudasi faxa fena

Matiyu 27.3-9

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan sōtō a saranna ra tinxintareyaan xōn ma, a bōxōn sara na ra. A bira na bōxōn fari, a faxa, a kuiin yi rabō ayi. A kui seene birin yi mini.

¹⁹ Yerusalen kaane birin yi na feen kolon. Nana, e na bōxōn xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna neen, “Wuli bōxōna.”

Yudasi jaxan sugandi fena

[§] **1:13:** Muxune mōn Piyeri ma a Pita. * **1:13: Yahudiya siya xanuna:** Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nōon bun ma.

²⁰ Piyɛri mɔn yi a fala, a naxa, “Amasɔto a sɛbɛxi Yaburin kui, fa fala, ‘A yireni genla xa lu, muxu yo nama lu na yi.’ A mɔn sɛbɛxi, ‘Muxu gbɛtɛ xa a tiden tongo.’†

²¹ Nanara, fɔ muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fɛma waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xɔn ma waxatin naxan yi

²² fɔlɔ Yesu rafu waxatin ma Yoni xɔn, han sa ti Yesu rate lɔxɔn ma kore. Fɔ na kanna xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani.”

²³ Nanara, e muxu firin yɛba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a mɔn yi xili Yusutu e nun Matiyasi.

²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, “Marigina, i tan muxun birin bɔɲɛ yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi

²⁵ alogo a xa wali xɛrayani Yudasi ɲɔxɔni, Yudasi wanla naxan beɲin, a siga a sigadeni.”

²⁶ Na danguxina, e masɛnsɛnna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xɛra fu nun kedenna fari.

2

Alaa Nii Sariɲanxin fa fena

¹ Se Xaba Singen Sali lɔxɔna a liyɛ, dɛnkeleya muxune birin yi malanxi yirena nde yi,

² sanɲa ma kedenni, e yi xui gbeena nde mɛ keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi dɔxi banxin naxan kui, a yi na rafe.

³ Tɛɛ dɛgɛne yi siga godɛ e keden kedenna birin xun ma alo tɛɛn lenna.

† **1:20:** A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui.

⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sariḡanxin na. E falan ti fɔlɔ xui gbɛtɛne yi, alo Nii Sariḡanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya tɔgɔndiyaxina ndee yi yigiyaxi Yerusalɛn taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunuḡa siyane birin yɛ.

⁶ E to xui gbeeni ito mɛ, yamaan yi e malan. Na yi e birin natɛɛna amasɔtɔ e keden kedenna birin yi e yɛtɛ kon xuiin nan mɛma dɛnkɛɛya muxune falani.

⁷ E yi kabɛ han, e naxa, “Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?”

⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mɛma en yɛtɛ bari xuine yi?

⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye dɔxi Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi

¹⁰ e nun Firigi nun Panfliya nun Misiran nun Libiya bɔxɔn naxan Sirɛni yamanan dɛxɔn e nun naxanye kelixi Romi taani

¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kirɛti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mɛma, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!”

¹² E birin yi kabɛ, e yifu, e lu a falɛ e bode xa, e naxa, “Ito bunna di?”

¹³ Koni ndee yi lu dɛnkɛɛya muxune mageɛ, e naxa, “Itoe minxin nan a ra.”

Piyɛri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyɛri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyɛri yi falan ti yamaan xa a xuini texin na, a naxa, “Ɛ tan Yahudiyane nun

Yerusalen kaane, ε tuli mati n xuiin na, alogo ε xa a kolon,

¹⁵ fa fala muxuni itoe mi minxi alo ε yengi a ma kii naxan yi, soge raxenxen* waxatin na a ra iki.

¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yoweli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ Waxati rananni,

n na n ma Nii Sarihanxin nagodoma nen adamadiin birin ma.

ε dii xemene nun ε dii temene nabiya falane tima nen.

ε banxulanne yi fe toon ti

alo xiyena.

ε xemε fonne yi xiyen sa.

¹⁸ Na loxone yi,

n na n ma Nii Sarihanxin nagodoma nen

hali n ma konyi xemene

nun n ma konyi gilene xun ma,

e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nen kore xonna ma

e nun taxamasenne bexo xonna ma,

wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima nen.

²⁰ Sogeni dimima nen,

kiken yi gbeeli alo wunla,

benun Marigina bexo binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a xinla ra,

na kisima nen.† ”

²² “Isirayila xemene, ε tuli mati falani ito ra.

Ala nan Yesu Nasareti kaan xexi. Ala bata na

yita ε ra kabanako feene nun fe magaxuxine nun

* **2:15:** Piyeri *soge raxenxena* fe falaxi nen alogo yamaan xa la a ra a dolo fe mi yi a ra bayo men kaane mi yi darixi dolon minje xotanni. † **2:21:** Yoweli 3.1-5

taxamasenne xən a naxanye liga ε tagi alo ε tan yeɛna a kolon kii naxan yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon kii naxan yi, a Yesu xa so ε yii. E yi kafu gbalotone ma, ε yi a gbangban wudin ma, ε yi a faxes.

²⁴ Koni Ala mən yi a rakeli, a yi a ba sayaan xələni amasotə sayaan mi yi nɔε a ramare.

²⁵ Bayo Dawuda a fala nən a fe yi, a naxa, 'N xaxili Marigin xən ma waxatin birin, bayo a n deɛxən ma, sese mi n mamaxe.

²⁶ Nanara, n bɔɲen seɛwaxi, n yi falan ti seɛwani.

N fati benden fan luma nən yigini.

²⁷ Amasotə, i mi i mɛ n na, n siga laxira yi.

I mi tinɲe i ya muxu tɔgəndiyaxin yi kun gaburun na.

²⁸ I bata kiraan yita n na nii rakisin sotəma naxan xən.

I n nalugoma nən seɛwan na i yeɛtagi.† ”

²⁹ “Awa, ngaxakedenne, n xa en benba Dawu- daa fe fala ε xa sike mi naxan yi. A faxes nən, a maluxun, a gaburun mən na han to.

³⁰ Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nən a Ala bata a tuli sa, a yi a kələ, a Dawuda bənsənna nde findima nən Mangan na a tan funfuni. §

³¹ Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen fala, a naxa, a mi a mɛ a ra, a siga laxira yi. A fati benden mən mi kunma.*

† 2:28: Yaburin 16.8-11
Yaburin 16.10

§ 2:30: Yaburin 132.11

* 2:31:

³² Ala na Yesu nan nakelixa sayani. En birin bata findi na seren na.

³³ A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ, Fafe Ala bata en tuli sa naxan na, a yi a ragodo en ma iki. Ɛ na nan toma. Ɛ na nan mema iki.

³⁴ Amasɔtɔ Dawuda yetɛɛn mi te ariyanna yi. Anu, a yetɛɛn bata a fala, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa,

“Dɔxɔ n yiifanna ma

³⁵ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”† ’ ”

³⁶ “Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon yati, a ɛ Yesu naxan gbangbanxi wudin ma, Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu Sugandixin na.”

³⁷ Nba, yamaan to na mɛ, na yi e bɔɓɛn kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne xa, e naxa, “Nxu ngaxakedenne, nxu nanfe ligama?”

³⁸ Piyeri yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ keden kedenna birin xa ɛ xun xanbi so ɛ hakɛni, ɛ rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, alogo ɛ yulubine xa xafari, ɛ yi Alaa kiseen sɔtɔ, a Nii Sarijanxina.

³⁹ Amasɔtɔ Ala bata ɛ tan nun ɛ diine tuli sa na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi en Marigina Ala naxanye xilima a fɛma.”

⁴⁰ Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawɛkilɛ fala wuyaxi ra, a naxa, “Ɛ yetɛ ratanga waxatini ito tinxintareyaan ma.”

⁴¹ Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni. Muxu wuli saxan jɔxɔn yi sa dɛnkɛleya muxune fari na lɔxɔni.

† 2:35: Yaburin 110.1

⁴² E yi bira xɛrane xaranna fɔxɔ ra, e yi lu ngax-akedenyani, e lu e dɛgɛ e bode xɔn ma,[‡] e lu Ala maxandɛ.

⁴³ Xɛrane yi kabanako fe wuyaxi liga e nun taxamasenne han birin yi gaxu.

⁴⁴ Dɛnkɛɛya muxune birin yi lu e bode fɛma, e yii seene birin yi findi e bode gbee ra.

⁴⁵ E yi e bɔxɔne nun e yii seene matima nɛn, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo e keden kedenna birin makona a ma kii naxan yi.

⁴⁶ E yi lu e malanɲɛ Ala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ, e yi e dɛgema e bode xɔn ma e konne yi, sɛwan nun bɔɲɛ xunbenli.

⁴⁷ E yi lu Ala tantunɲɛ, e yi rafan yamaan birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune fari nɛn lɔxɔ yo lɔxɔ.

3

Lɛbutɛnna rakɛndɛya fena

¹ Lɔxɔna nde, Piyɛri nun Yoni yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun se din waxatin xa a li.

² Nba, muxune yi fama xɛmɛna nde ra Ala Batu Banxin nabilinna yinna so dɛɛn na xandi tideni lɔxɔ yo lɔxɔ naxan yi barixi lɛbutɛnyani. Na so dɛɛn yi xili nɛn, “Dɛ Tofarjina.”

³ A to Piyɛri nun Yoni to soɛ, a yi e xandi gbetini.

⁴ E yi e yɛɛn ti a ra. Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu mato.”

⁵ A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma.

[‡] **2:42:** Yanyina nde, ito bunna nɛɛn fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunma. A mato Luka 22.19 kui.

⁶ Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Gbeti mi n yii! Xema mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nen i yii. Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti.”

⁷ Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a wosoxone yi senben sotɔ.

⁸ A yi tugan, a ti a sanne xun na, a sigan ti fɔlɔ. E nun xarandiine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tunganma, a Ala tantunma.

⁹ Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma.

¹⁰ E yi a kolon a a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili “De Tofarina.” Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e tere na ra, e kabε kati!

Piyeri a kawandina

¹¹ Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni fɔxɔ ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gagene bun ma.

¹² Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, “Isirayila xemene, nanfera ε kabema feni ito ma? Nanfera ε nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemeni ito yi sigan ti nxu senben nun nxɔ Ala kolonna barakani?”

¹³ Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikεen Yesu a binyen mayitaxi, ε naxan yanfa, ε yi ε mε a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bejin feni.

¹⁴ E ε mexi muxu sarijanxin nun muxu tinxinxin na, ε Pilati mafan, a xa muxu faxan bejin ε xa.

¹⁵ E nii rakisin kannu faxa nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na.

16 Nxu to denkeleyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemeni ito ma, ε naxan toma, ε a kolon. Denkeleyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi ε yεε xōri.”

17 “Nba, ngaxakedenne, n na a kolon ε tan nun ε mangane feen naxan liga Yesu ra, ε a ligaxi a kolontareyaan nan ma.

18 Ala bata yi naxan fala a nabine birin xōn ma, a na nan nakamalixi, a fō a Muxu Sugandixin xa tōrō.

19 Nanara, ε xun xanbi so ε hakeni, ε tubi Ala ma alogo ε yulubine xa xafari

20 Marigin yi matabu waxatine fi ε ma, a mōn yi a Muxu Sugandixin nafa ε ma Yesu, a naxan nagidi ε ma.

21 Koni fō a xa lu nēn kore xōnna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitōnma waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarijanxine xōn ma kii naxan yi waxati danguxine yi.

22 Musa a fala nēn, a naxa, ‘Marigina ε Ala nabina nde raminima nēn ε ye alo n tan, ε tuli mati a falane birin na.

23 Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nēn yamaan ye.’*

24 Nabiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi lōxōni itoe fe fala.

25 ε findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun ε benbane tagi nēn, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, ‘Dunupa siyane birin duban sōtōma nēn i tan bōnsōnna barakani.’†

* 3:23: A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui. † 3:25: Dunupa Fōlōn 22.18 nun 26.4 kui.

²⁶ Ala to a walikεεn nafa, a a xε ε singe nan ma alogo ε xa duban sɔtɔ a xɔn, a yi ε birin naxεte ε fe ɲaxine fɔxɔ ra.”

4

Piyeri nun Yoni makiti fena

¹ Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala Batu Banxin kantan muxune mangan nun Saduse muxune* yi fa.

² E yi xɔlɔxi han, bayo xεrane yi yamaan xaranma. E yi a falama a faxa muxune kelima nεn sayani alo Yesu.

³ E yi e suxu, e yi e sa kason na han xɔtɔnni bayo kɔεεn bata yi so.

⁴ Koni muxun naxanye e falan mε, na wuyaxi yi la a ra. Denkeleya muxune yi wuya ayi han muxu wuli suulun ɲɔxɔn xεmεne gbansanna.

⁵ Na xɔtɔn bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamɔxɔne yi e malan Yerusalεn taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Alesandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbεteye.

⁷ E yi Piyeri nun Yoni ti e yεtagi, e yi e maxɔdin, e naxa, “E ito ligaxi nde sεnbε bun hanma xinla mundun yi?”

* **4:1: Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nεn sayani.

⁸ Piyeri yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi e yabi, a naxa, “Yamaan mangane nun fonne,

⁹ xa ε nxu makitima wali fajina fe ra to naxan ligaxi lεbutenna xa, e nun a rakendeyaxi kii naxan yi,

¹⁰ nayi ε xa a kolon, ε tan nun Isirayila yamaan birin, fa fala xemeni ito tixi ε yetagi kendeyani Yesu Nasareti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, ε naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani.

¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, ‘E tan banxi tiine ε me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra.’†

¹² Kisin mi sote muxu gbete yo xon, bayo xili gbete yo mi dunuƙa yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sote naxan sabu ra.”

¹³ E yi kabε Piyeri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasoto xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan foxo ra.

¹⁴ Koni bayo e yi xemen kendeyaxin toma tixi e dexon ma, e mi yi noε sese fale.

¹⁵ Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti folo e bode xa, e naxa,

¹⁶ “En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasoto Yerusalen kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi noε a matandε.

¹⁷ Koni en xa tonna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi.”

¹⁸ E yi Piyeri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli.

† 4:11: Yaburin 118.22

19 Koni Piyeri nun Yoni yi e yabi, e naxa, “E tan yeteen xa a mato xa nxu lan nxu xa e tan nan xui suxu hanma Ala.

20 Nxu naxan toxi nxu yi a me, nxu mi noe tonde na fale.”

21 E mon yi e konko e ma kati, na xanbi ra, e yi e bejin. E mi yi noe e naxankate, amasoto yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra.

22 Amasoto xemen naxan nakendeya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu jee tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

23 E to e bejin, Piyeri nun Yoni yi siga e lanfane fema. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yeba e xa.

24 E na me waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma jenige kedenni, e naxa, “Nxu kannu, i tan naxan kore xonna nun boxo xonna nun foxo igen nun e yi seene birin daxi,

25 i tan naxan falan ti Alaa Nii Sarijanxin nun nxu benba Dawuda xon ma, i ya walikena, i naxa, ‘Nanfera siyane murutema?

Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

26 Dunuja mangane bata tondi,

kuntigine bata e malan

Margin nun a Muxu Sugandixin xili ma.† ”

27 “Bayo jondin na a ra yati, Herode nun Ponsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isirayila yamaan birin e malan nen taani ito kui i ya walike sarijanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi.

28 I senben nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga.

† 4:26: Yaburin 2.1-2

²⁹ Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xələne ra, i tin i ya walikene xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeeni.

³⁰ I yiini bandun alogo muxune xa kəndəya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walikε sarijanxin Yesu xinli.”

³¹ E yelinxina Ala maxandε, e yi malanxi dənaxan yi, mənna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Dənkeleya muxune lanna

³² Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu dənkeleya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra.

³³ Xεrane yi lu Marigi Yesu keli feen sereyaan bε sənbe gbeeni. Baraka gbeen yi lu e birin xən!

³⁴ Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e ye. Xεε bəxən nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nən, e yi e saren xali,

³⁵ e sa e sa xεrane bun. Xεrane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

³⁶ Awa, Lewi bənsənna xεmεna nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xεrane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nεen, “Muxu Ralimaniyana.”

³⁷ Xεε bəxəna nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xεrane bun.

5

Ananiyasi nun Safira a fe

¹ Xεμενα nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a naxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e bɔxɔna nde mati,

² a yi a saren fɔxɔ kedenna ramara a yεε xa. A naxanla fan yi na kolon. A siga a dɔnxεn na xεrane yεε ra.

³ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Ananiyasi, nanfera i tinxi Setana yi so i bɔɲeni, han i wulen fala Alaa Nii Sariɲanxin xa? Nanfera i bɔxɔn saren fɔxɔ kedenna ramaraxi i yii?”

⁴ Benun i xa na xεε bɔxɔn mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fɔ Ala.”

⁵ Ananiyasi ito mε waxatin naxan yi, a bira, a faxa. Naxanye birin na mε, ne yi gaxu.

⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasangen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a naxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na mε singen.

⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A fala n xa, ε bɔxɔn saraxi xasabini ito nan na ba?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a saren yatin nan ito ra.”

⁹ Nayi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera ε nun i ya xεμεn lanxi a ma ε xa Marigina Nii Sariɲanxin bunba? I ya xεμεn maluxun muxune san xuiin ni i ra dεen na, e i fan xalima nεn iki sa!”

¹⁰ A yi bira Piyeri bun ma, a faxa keden na! Banxulanne yi fa, e yi naxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a xεμεn dεxɔn ma.

¹¹ Denkεleya yamaan nun muxun naxanye birin na feen mε, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xerane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Denkeleya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma.

¹³ Muxu yo mi susu a masoe e ra. Hali na, yamaan yi e xili fajin falama.

¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu se e fari, xemēn nun naxanla naxanye denkeleya Marigin ma.

¹⁵ Nayi, muxune yi lu fe furetōne ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xōn ma alogo Piyeri dangumatōn nininna xa e li.

¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalēn rabilinna taane yi. E fa e furetōne ra e nun ninan naxine naxanye tōroma. E keden kedenna birin yi kendeya.

Xerane besenxanyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse muxune ra, ne yi xerane maxōxōlōn han e yi keli e xili ma.

¹⁸ E yi xerane suxu, e yi e sa kason na.

¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin deen nabi kōēn na. A yi e ramini, a yi a fala e xa,

²⁰ a naxa, “E siga, ε sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuḡa yi gidi kiin naxan yitaxi ε ra, ε na feene birin yeba yamaan xa.”

²¹ E to na mε, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti fōlō.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xerane ra e yetagi.

²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xerane to. E yi xεε, e sa a fala bonne xa, e naxa,

23 “Nxu kasoon lixi balanxi nen ken, kantan muxune tixi deen na, koni nxu to deen nabi, muxu yo mi yi na kui!”

24 Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kuntigine ito mexina, e yi kui fu xerane fe yi, e naxa, “Nanfe ligaxi e ra?”

25 Nba, xemena nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa a mato, e xemēn naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!”

26 Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xerane ra. Koni e mi fa xerane karahan, amasoto e yi gaxuxi e magolon feen na yamaan xon.

27 E faxina xerane ra, e yi e ti kitisa yamaan yetagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxodin,

28 a naxa, “Nxu mi yi e yamari nun, a e nama fa yamaan xaran xemēni ito xinli ba? Koni a mato, e bata Yerusalen taan birin nafe e xaranni ito ra. E waxi a xon ma, e xa xemēni ito faxa feen sa nxu xun ma!”

29 Piyeri nun xeraan bonne yi e yabi, e naxa, “A fere mi na fo nxu xa Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na.

30 En benbane Ala bata Yesu rakeli sayani, e naxan gbangban wudin ma, e yi a faxa.

31 Ala mon yi a rate kore, a yi a doxo a yiifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa no e xun xanbi soe e hakene yi, e yulubine yi xafari.

32 Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sarijanxin naxan fi a falan suxu muxune ma, na feene seren nan na fan na.”

33 E ito mexina, e bopen yi te kati, han xerane faxa xonla yi e suxu!

34 Koni Gamaliyeli naxan findixi Farisi muxuna* nde ra, na yi na yi. Sariya karaməxən nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xən. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xerane xa ramini singe.

35 Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, “Isirayila kaane, ε muxuni itoe fe liga ε yeren ma.

36 Waxati danguxina nde yi, xεmεna nde yi xili Tudasi, na a yεtε findi nən muxu gbeena nde ra, muxu kεmε naanin jəxən yi bira a fəxə ra. Koni muxune a faxa nən. A fəxərabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu.

37 Na danguxina, Yudasi Galile kaan fan yi keli muxune birin xili səbε waxatini, a yi ti ganla nde yεε ra murutε xinla ma. Koni muxune yi a fan faxa, a fəxərabirane fan yi xuya ayi.

38 Nanara, n xa a fala ε xa iki, ε muxuni itoe lu na, ε e bejin, e xa siga. Amasətə xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nən.

39 Koni xa a fataxi Ala nan na, ε mi e nəε mumε! Na ma, ε a liga ki fajni alogo a nama liga alo ε Ala nan yεngεma.” E yi tin a maxadi xuiin ma.

40 E yi xerane xili banxini, e yi e bulan, e yi tənna dəxə a e nama fa falan ti Yesu xinla ra. E yi e bejin.

41 Xerane səwaxin yi keli kitisa yamaan fεma bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa jaxankata Yesu xinla fe ra.

* **5:34: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e səbε so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyān bonne ra. E mən yi e benbane namunne suxuma kii xədexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mən yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani.

⁴² E yi lu yamaan xaranɲɛ, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konne yi lɔxɔ yo lɔxɔ.

6

Denkɛɛya yamaan mali tiine fe

¹ Na waxatini, Yesu fɔxɔrabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyan naxanye yi Gireki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyan bonne fari naxanye yi Heburu xuiin falama bayo e kaɲa gilene mi yi lɔxɔ yo lɔxɔ balon sɔtɔma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Gireki xui falane naxa, “Gbetin naxan yitaxunma lɔxɔ yo lɔxɔ balon na, nxɔ kaɲa gilene mi na se sɔtɔma.”

² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu fɔxɔrabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, “A mi lan nxu yi Alaa falan nabɛɲin donse feen na.

³ Na ma, ngaxakedenne, ε muxu binyaxi solofere sugandi ε yɛ naxanye lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra.

⁴ Nayi, en nɔɛ en sɔbɛ sɔɛ nɛn Ala maxandin nun a falan wanli.”

⁵ Na falan yi yamaan birin kɛnɛn. Nayi, e yi Etiyɛn sugandi, naxan yi lugoxi denkɛɛyaan nun Alaa Nii Sariɲanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyɔki kaan naxan so Yahudiya dinani.

⁶ E yi ne yita xɛrane ra. Xɛrane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuyɛ ayi. Yesu fɔxɔrabirane yi wuya ayi Yerusalɛn taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkɛɛya.

Etiyēn suxu fena

⁸ Nba, Etiyēn yi lugoxi Alaa hinanna nun a senbēn na. A yi kabanako fe gbeene nun taxam-assenne liga yamaan tagi.

⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyēn xili ma naxan yi xili “Muxu Xɔɔyaxine Salide Banxina” naxanye yi kelixi Sirēni nun Alesandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyēn matandi fɔlɔ.

¹⁰ Koni e mi yi nɔɛ tiyɛ Etiyēn ma fe kolonna yɛɛ ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi.

¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, “Nxu a xuiin namɛxi nɛn Musa nun Ala rayelefue!”

¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karamɔxɔne radin Etiyēn xili ma. E yi Etiyēn suxu, e siga a ra kitisa yamaan fɛma.

¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, “Xɛmɛni ito luma fala ɲaxine tiyɛ Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma.

¹⁴ Amasɔtɔ nxu bata a mɛ a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasarɛti kaan yire sarijanxin kalama nɛn, a yi en ma namun fonne maxɛtɛ en naxanye sɔtɔxi Musa ra.”

¹⁵ Naxanye birin yi dɔxi kitisa yamaan malanni, ne birin yɛɛn yi lu tixi Etiyēn na, e yi a yɛtagin to alo malekan yɛtagin na a ra.

7*Etiyēn ma sereyana*

¹ Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, “Feen naxan falaxi i xun ma, ɲɔndin na a ra ba?”

² Etiyen yi a yabi, a naxa, “N fafane nun ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa dɔxɔ Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yete makenen nen a xa.

³ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.’*

⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa dɔxɔ Xarani taani. A fafe to faxa, Ala yi a rafa yamanani ito yi, ε dɔxi denaxan yi iki.

⁵ Ala mi bɔxɔ yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san tide keden jɔxɔn. Koni Ala a tuli sa nen, a yamanani ito findima nen a tan nun a bɔnsɔnna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini.

⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bɔnsɔnna dɔxɔma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan yi, e yi tɔrɔ jɛε kemε naanin konyiyani.

⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e minima nen na yamanani, e yi fa n batu be.’†

⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra, a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasεxεde lɔxɔni. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan.”

⁹ “Awa, Yusufu a fe xɔxɔlɔnyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xɔn.

¹⁰ Ala yi a xunba a tɔrɔn birin yi. A yi xaxili-mayaan fi Yusufu ma, a yi a rafan Misiran mangan

* **7:3:** Dunuɲa Fɔlɔn 12.1 † **7:7:** Dunuɲa Fɔlɔn 15.13-14 nun Xɔrɔyaan 3.12

ma. A yi Yusufu dɔxɔ Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamɛn yi so Misiran yamanan nun Kanan yamanani, tɔrɔn yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii.

¹² Koni Yaxuba a mɛ waxatin naxan yi, a muru-tun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni.

¹³ E sigan firindeni, Yusufu yi a yɛtɛ yita a ngax-akedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin.

¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xɛraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongodeni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na.

¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faxa dɛnaxan yi e nun en benbane.

¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Iburahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun mɛnni.”

¹⁷ “Ala Iburahima tuli sa naxan na, na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi.

¹⁸ Na danguxina, Manga gbɛtɛ yi dɔxɔ Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon.

¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane tɔrɔ, a yi e karahan alogo e xa e diine rabɛɛn, e faxa.

²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kɛnɛn han! A lu nɛn a fafe konni han kike saxan.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii tɛmɛn yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xɛmɛn na.

22 E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi senben soto a falan nun a kewanli.”

23 “Musa barin to jee tonge naanin soto, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xonton xonla yi a suxu.

24 A yi Misiran kaana nde to a ngaxakedenna nde tere, a yi a xun mayenge, a yi a gbeen joxo, a Misiran kaan faha.

25 A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nen a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xon. Koni e mi a famu mumε!

26 Na xoton bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yenge, a kata e tagini tondeni. A yi a fala e xa, a naxa, ‘Ngaxakedenmane nan era, nanfera ee bode taroma?’

27 Koni naxan yi a boden jaxankatama, na yi Musa radinje ayi, a yi a fala, a naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na?’

28 I waxi n fan faha feen nin ba alo i Misiran kaan faha kii naxan yi xoro?’

29 Musa to na me, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xeme firin soto menni.”

30 “Awa, jee tonge naanin danguxina, malekan yi mini kenenni Musa xa teen yiyani fotondin tagi Sinayi geyaan dexon ma burunna ra.

31 Musa na to waxatin naxan yi, a kabε. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbe, Marigin xuiin yi mini, a naxa,

32 ‘I benbane Ala nan n tan na, Ibrahima Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.’ Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matoε.

33 Marigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I ya sankidine ba i sanni amasoto i tixi denaxan yi, boxo sarijanxin na a ra.

34 N bata n ma yamana tərən to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mε, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xε Misiran yamanani.’ †

35 “Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mε naxan na nun, e yi a fala, e naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na?’ Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kεnεnni a xa fətəndini.

36 Musa e ramini nεn na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni nεε tonge naanin.

37 Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, ‘Ala nabina nde raminima nεn ε yε, naxan luma alo n tan.’ §

38 A tan nan yi yamaan yε tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaan fari, a yi falane sətə naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma.”

39 “Koni en benbane mi tin a falan suxε, e yi e mε a ra, xεtε xənla yi e suxu Misiran yi.

40 E yi a fala Haruna xa, e naxa, ‘Ala gbətene rafala en xa naxan tima en yεε ra amasətə Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sətəxi.’*

41 Nayi, e ninge dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sεwa e yεtεna se rafalaxina fe ra.

42 Na ma, Ala yi xεtε e fəxə ra, a yi e lu kore xənna yanban seene batue alo a sεbεxi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, ‘E tan Isirayila yamaan to

† 7:34: A mato Xərəyaan 2.14 han 3.10 kui. § 7:37: Sariyane 18.15 * 7:40: Xərəyaan 32.1 nun 32.23

yi tonbon yireni ꞑεε tonge naanin, ε saraxane ba nεn n tan xa ba?

⁴³ Ε Μολοκω suxuren batu bubun† nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, ε suxuren naxanye rafalaxi ε batu seene ra. Nanara, n na ε xalima nεn konyiyani Babilon xanbi ra.’ ”‡

⁴⁴ “Layiri sereyaan bubun§ yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yeβa Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra.

⁴⁵ E to na soto, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma boxon tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e yeε ra. A yi lu en ma boxonni han Dawuda waxatini.

⁴⁶ Dawuda yi Alaa hinanna soto, a yi a maxodin alogo a xa no Yaxubaa Ala Batu Banxin tiye.

⁴⁷ Koni Sulemani nan banxin ti a xa.”

⁴⁸ “Koni Kore Xonna Ala mi doxoma muxune banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

⁴⁹ ‘Marigin naxa:

Kore xonna nan n ma manga gbeden na,

boxon yi findi n san tiden na.

Ε banxin sifan mundun tiye n tan xa?

N ma matabuden finde minen na?

⁵⁰ N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba?’ ”*

† **7:43: *bubuna:*** Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nema sigatini waxatin naxan yi. ‡ **7:43:** Amosi 5.25-27 Moloکو findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi Moloکو nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini. § **7:44:** Xoroyaan 25.9 * **7:50:** Esayi 66.1-2

⁵¹ “E tan yama murutaxina, ε bəɲene nun ε tunle luxi alo Ala kolontarene. E Alaa Nii Sarijanxin matandima alo ε benbane!

⁵² E benbane mi nabiin mundun bεsɛnɔnya? E nabine faxa nɛn, naxanye Tinxinna Kanna fa feen fala. Iki ε fan bata a tan yεtɛɛn yanfa, ε yi a faxa.

⁵³ E tan bata Alaa sariyan soto fata malekane ra, koni ε mi a suxi!”

Etiyɛn magəlɔn fena

⁵⁴ E to na mε, e bəɲɛn yi te, han e yi e ɲinne raxin!

⁵⁵ Koni Etiyɛn yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a koren mato, a yi Ala nɔrɔn to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma.

⁵⁶ A yi a fala, a naxa, “A mato! N kore xonna rabixin toma, Muxuna Dii Xɛmɛn tixi Ala yiifanna ma!”

⁵⁷ E yi sɔnxɔ gbeeni te. E yi e yiine sa e tunle dɛ ra. E birin yi gbisin a xili ma.

⁵⁸ E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a magəlɔn han a faxa. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili Sɔli.

⁵⁹ E yi Etiyɛn magəlɔnma waxatin naxan yi, Etiyɛn yi lu Ala maxandɛ, a naxa, “Marigi Yesu, n niin nasuxu!”

⁶⁰ A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra.” A yelin xanbin na fale, sayaan yi a li.

8

Sɔli yi denkeleya yamaan bεsɛnɔnya

¹ Sɔli yi tinxi Etiyɛn faxa feen ma.

Nba, na lɔxoni, bεsɛnɔnya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusalen taani. E

birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, fə xerane.

² Muxu tɔgɔndiyaxina ndee yi Etiyən binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

³ Koni Səli tan yi kataxi dənkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a dənkeleya xəmene nun ɲaxanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

⁴ Dənkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliyε yiren birin yi.

⁵ Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi.

⁶ Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki faɲi, e mɔn yi lu a kabanako feene matoε a yi naxanye ligama.

⁷ Yinna ɲaxine yi muxun naxanye fɔxɔ ra, ne yi e ragbelegbele, e xεtε e fɔxɔ ra. Fati mafaxatɔne nun lɛbutɛn wuyaxi fan yi kɛndɛya.

⁸ Sɛwa gbeen yi so na taani.

⁹ Xəmɛna nde yi na taani naxan yi xili Simɔn. Na yi woyimɛyaan ligama. Samariya kaane birin yi kabɛma a ma. A yi a yεtε yigboma.

¹⁰ Taan muxune birin yi biraxi a fɔxɔ ra, fonna nun dii ɲərəna, e lu a falɛ, e naxa, “Xəmɛni ito, Ala sɛnbɛn ni ito ra, yamaan naxan xili sa a ‘Fanga Gbee Kanna.’ ”

¹¹ E yi biraxi a fɔxɔ ra, bayo e yi kabɛma a ma xabu to mi na ra a woyimɛyana fe ra.

¹² Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi dənkeleya. Xəmene nun ɲaxanle, e birin yi rafu igeni e tubi xinla ma.

13 Simɔn fan yetɛɛn yi dɛnkɛɛya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi fɔxɔ ra yiren birin yi. A yi taxam-aseri gbeene nun kabanako feene to, a kabɛ kati!

14 Xɛraan naxanye yi Yerusalɛn taani, ne a mɛ waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyɛri nun Yoni rasiga e ma.

15 E to so na, e yi Ala maxandi e xa alogo e xa Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ.

16 Amasɔtɔ Alaa Nii Sarijanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan!

17 Nayi, Piyɛri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ.

18 Simɔn a to waxatin naxan yi, a Nii Sarijanxin yi sɔtɔma xɛrane yiine xɔn, a yi fa gbetin na e xɔn,

19 a naxa, “E sɛnbɛni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ.”

20 Koni Piyɛri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kedenni, amasɔtɔ i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen sɔtɔn gbetin nan xɔn!

21 I gbee yo mi nxɔ wanle yi amasɔtɔ i bɔɲɛn mi tinxinxi Ala yɛɛ ra yi.

22 Nayi, xɛtɛ i ya miriya ɲaxin fɔxɔ ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya ɲaxin na, xa a sa tin.

23 Amasɔtɔ n bata a to, i lugoxi xɔxɔlɔnyaan nan na, i kankan tinxintareyaan ma.”

24 Simɔn yi a fala Piyɛri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, e Marigin maxandi n xa, alogo, e feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.”

²⁵ Piyeri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xετε Yerusalen taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

²⁶ Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalen taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xon.”

²⁷ Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xεμε τεγενxina* nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xεμεn na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalen taani Ala batudeni.

²⁸ A xετεmatona a konni, a yi daxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranje.

²⁹ Alaa Nii Sarijanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.”

³⁰ Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin me Nabi Esayi a Kitabun xaranje. Na ma, Filipi yi a maxodin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

³¹ A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxe mi a yeba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a daxo a fema wontoroni.

³² A yi denaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa,

“E a xali nen
alo yεxεen faxa daxina.
A mi fala yo ti,

* **8:27: Xεμε τεγενxina:** Na waxatini, mangane yi xεμεna ndee τεγενma nen alogo e xa e yengi daxo mangana feene xon, e mi bira mangana naxanle foxo ra.

alo yεχεεn naxan a dunduma a fati ma xaben xaba
muxun bun.†

33 E a rayagi nen,
e mi tin a kitin bolonηε tinxinni.

Nde nεε a yixεtεna fe falε?

Amasεtε e bata a siimayaan dan dunuηa yi.”‡

34 Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a
fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yeεε fe ba,
hanma muxu gbεtε a fe?”

35 Filipi yi falan tongo, a yi a fεlε na Kitabun
yiren ma, a Yesu a fe xibarun nali a ma.

36 E yi sigan tima kiraan xεn ma waxatin naxan
yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa,
“Igen mato, nanfera n mi rafuyε?”

37 Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata denkeleya
i bεηeni, i nεε rafuyε nen.” Kuntigin yi a yabi, a
naxa, “N bata denkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu
Sugandixin nan Alaa Dii Xεmεn na.”

38 A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun
Filipi yi godo igeni, a yi rafu.

39 E to te igeni, Marigina Nii Sariηanxin yi Filipi
tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sεnεn, koni a
sewaxin yi siga a sigatini.

40 Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe
Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han
a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

9

Sεli tubi fena

Xεrane 22.6-16 nun 26.12-18

† **8:32: xabena:** Yirena ndee yi, yεχεε xaben kuyama ayi nen, a yi
xaba a findi dugin na. ‡ **8:33:** Esayi 53.7-8

1 Nba, Səli naxan yi kənkəxi Marigin fəxərabirane ma e fəxa feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fəma,

2 a yi kədine maxədin a ra, a naxanye səbe Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xəmən nun ɲaxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fəxə ra, a xa fa e xidixin na Yerusalən taani.

3 A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tɛɛ dəgɛ gbeen yi keli kore mafuren, a lu dəgɛ a rabilinni.

4 A yi bira bəxəni, a fala xuiin mɛ, naxan yi a falama, a naxa, “Səli, Səli i n bəsənɣonyama nanfera?”

5 Səli yi maxədinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan bəsənɣonyama.

6 Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nən.”

7 Muxun naxanye yi Səli fəxə ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin mɛma koni e mi yi muxu yo toma.

8 Səli yi keli, a ti, a yi a yɛɛn nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani.

9 A lu danxutəyani han soge saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

10 Nba, Yesu fəxərabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiyena, a naxa, “Ananiyasi.” Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, n tan ni i ra.”

11 Marigin yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga kiraan xən ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxədin Yudasi a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Səli bayo a n maxandima.

12 A bata fe toon ti alo xiyena, a xεmεna nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yiin sa a ma, alogo a mɔn xa nɔ seen toε.”

13 Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, muxu wuyaxi bata na xεmεna fe fala n xa, a fe ɲaxin naxanye birin ligaxi i ya yama sariɲanxin na Yerusalɛn taani.

14 A bata sɛnbɛn sɔtɔ saraxarali kuntigine yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu.”

15 Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, “Siga tun, amasɔtɔ n bata Sɔli sugandi n ma walikεεn na, a xa n xinla rali siya gbɛtɛne nun e mangane nun Isirayila muxune ma.

16 N na yitama a ra nɛn a tɔrɔn yatɛn naxan sɔtɔma n ma fe ra.”

17 Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yiin sa Sɔli ma. A yi a fala a xa, a naxa, “Ngaxakedenna Sɔli, Marigi Yesu naxan mini i xa kɛnɛnni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mɔn xa seen to, i lugo Alaa Nii Sariɲanxin na.”

18 Mafurɛn sena nde yi ba Sɔli yɛɛn ma alo se xanla, a mɔn yi seen to. A yi keli, a rafu igeni.

19 A yi a dεge, a mɔn yi sɛnbɛn sɔtɔ.

Sɔli yi kawandin ba Damasi taani

Sɔli yi xii dando raba Yesu fɔxɔrabirane fema Damasi taani.

20 A yi kawandin ba fɔlɔ salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xεmɛn nan Yesu ra.

21 Naxanye birin na mε, ne yi kabε, e maxɔdinna ti, e naxa, “Xεmɛni ito xa mi yi muxune ɲaxankatama Yerusalɛn taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan

suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fema?"

²² Koni Səli senben yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Səli faxa feen ma.

²⁴ Koni Səli yi e wundon kolon. E yi lu taan so deene kantanɲe kəeen nun yanyin na, alogo e xa a faxa.

²⁵ Koni Səli a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Səli Yerusalen taani

²⁶ Səli yi siga Yerusalen taani, a kata sigadeni Yesu fəxərabirane fema. Koni e gaxu a yee ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu fəxərabiran nan yi a ra nun.

²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xerane fema. Səli Marigin to kii naxan yi kira yi, a mən yi a xuiin me, a na yeba e xa e nun Səli kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli.

²⁸ Nayi, Səli yi lu e fema. A lu sigε kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalen taan birin yi.

²⁹ Yahudiyān naxanye yi Gireki xuiin falama, Səli yi lu ne matandε, koni ne fan yi kata a faxa feen na.

³⁰ A ngaxakedenne to na me, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, denkelɛya yamaan yi waxati ti bɔɲε xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode senbe soε. Alaa Nii Sariɲanxin yi lu e ralimaniye Marigin yεeragaxuni, e wuya ayi.

Piyeri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyeri yi a masigan tima na yirene birin yi. Lɔxɔna nde, a yi siga Lida taan yama sarijanxin xɔntɔndeni.

³³ A xεmena nde li na naxan yi xili Ene, lɛbutenna nan yi a ra. Na yi saxi xabu ηεε solo-masexe.

³⁴ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakendeya. Keli, i sadeni tɔn.” Ene yi keli mafuren!

³⁵ Lida kaane nun Sarɔn kaane birin yi xεmen to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu fɔxɔrabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mɔn yi xili Dɔrakasi Girɛki xuini. A yi fe fajin ligama waxatin birin, a yi yigelitɔne malima.

³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxa. E to yelin a binbin maxe, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu fɔxɔrabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a me a Piyeri Lida taani Yafa taan dεxɔn ma. E yi xeraan muxu firin nasiga, e naxa, “Yandi, fa nxu fema keden na.”

³⁹ Piyeri yi keli, e nun na xεmene yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kaɲa gilene birin wugamatɔn yi fa a fema. Dɔrakasi domaan nun gubaan naxanye rafala a to yi ηεηε, e yi ne yita a ra.

⁴⁰ Piyeri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi a yeε rafindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, “Tabita, keli.” A yi a yeεn nabi, a Piyeri to, a keli, a dɔxɔ.

⁴¹ Piyeri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama sarijanxin nun kaɲa gilene xili,

a yi a ɲɛɲɛn yita e ra.

⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi dɛnkɛɛya Marigin ma.

⁴³ Piyɛri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xɛmɛna nde fɛma naxan yi xili Simɔn. Garangen nan yi a ra.

10

Piyɛri nun Kɔrɔnɛyi a fe

¹ Xɛmɛna nde yi Sesariya taani a xili Kɔrɔnɛyi, sofa kɛmɛn kuntigin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin.

² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yɛɛ ra. A yi Yahudiya yigelitɔne kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin.

³ Lɔxɔna nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbɛ ki faɲi. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, “Kɔrɔnɛyi!”

⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, “N kanna, nanfe ligaxi?” Malekan yi a yabi, a naxa, “I ya maxandi xuiin nun i ya yigelitɔ kiseene bata Ala kɛnɛn. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xɔn.

⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simɔn, naxan mɔn xili Piyɛri.

⁶ A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin, fɔxɔ igen dɛ.”

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Kɔrɔnɛyi xa, na yi siga. Kɔrɔnɛyi yi a walikɛɛn muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fɛma.

⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yεba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xətən bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyeri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni.

¹⁰ Kamen yi a suxu, a yi waxi a dεge feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena.

¹¹ A yi kore xənna rabixin to, a sena nde to godε, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma godo bəxəni.

¹² Subene nun bubu seene nun xəliin siyaan birin yi na kui.

¹³ Piyeri yi fala xuiin mε a fe tooni, a naxa, “Piyeri, keli i yi nde faxa, i yi a don!”

¹⁴ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “En-εn de Marigina! Han iki, n munma se haramuxin* hanma se sarijantaren don singen.”

¹⁵ Na fala xuiin mən yi mini, a naxa, “Ala bata naxan nasarijan, i tan nama na yatε se sarijantaren na.”

¹⁶ Na yi liga dəxəna ma saxan. Na seen mən yi te kore keden na.

¹⁷ Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi, Kərəneyi a xεrane bata yi Simən ma banxin to, e tixi a dε ra.

¹⁸ E yi muxune xili, e maxədinna ti, xa Simən yi yigiyaxi mənni naxan mən xili Piyeri.

* **10:14: se haramuxina:** Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

19 Piyeri mɔn yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, a mato, xεmε saxan i fenma.

20 Keli i siga e fɔxɔ ra hali i mi sike, amasɔtɔ n tan nan e rafaxi.”

21 Nayi, Piyeri yi siga na muxune fema, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan ni i ra, ε naxan fenma. Ε faxi nanfera?”

22 E yi a yabi, e naxa, “Kɔrɔneyi, sofa kemεn kuntigin nan nxu xεxi. Muxu tinxinin nan a ra, a gaxu Ala yεε ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sarijanxin bata a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane ramε.”

23 Nayi, Piyeri yi e yigiya banxini. Na xɔtɔn bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan denkelεya muxuna ndee yi siga e fɔxɔ ra.

24 Na xɔtɔn bode mɔn, e Sesariya taan li. Kɔrɔneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xɔyine birin malan nun.

25 Piyeri to so banxini, Kɔrɔneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na.

26 Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, “Keli, amasɔtɔ muxun nan tun n fan na.”

27 E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi.

28 A yi a fala e xa, a naxa, “Ε a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinjε e nun siya gbεten xa lu e bode xɔn hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sarijan hanma a haramuxi.

29 Nanara, i ya xεrane to n xili, n mi tondixi fε. Nba, ε n xilixi nanfera?”

30 Kɔrɔneyi yi a fala, a naxa, “A soge naaninna

nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, benun se din waxatin xa a li, nba, xεμενα nde yi mini kenenni n xa, a ti n yetagi, a domain mayilenma.

³¹ A yi a fala, a naxa, ‘Koroneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin με. I ya yiigelito kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xon ma.

³² Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simon xilideni naxan mon xili Piyeri. A yigiyaxi Simon garangen konna nin foxo igen de.’

³³ Nanara, n xeraan nasigaxi i foxo ra keden na, i fan bata tin fe. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan με Marigina i yamarixi naxan na.”

Piyeri yi falan ti

³⁴ Piyeri yi falan ti folo, a naxa, “Iki, n bata a kolon, a pondin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa.

³⁵ Naxan na gaxu a yee ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nen, a na findi muxun siya yo ra.

³⁶ Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a bone xunbenla sotoma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina.

³⁷ E a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi folo Galile yamanani Yoni kawandin ba xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma.

³⁸ E mon a kolon, a Alaa Nii Sarijanxin nagodo nen Yesu Nasareti kaan xun ma alo masusan turena, a yi senben fi a ma. E mon a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe fajine lige, a muxune rakendeya, naxanye birin yi Yinna

Manga Setana senben bun ma, amasoto Ala yi a xon ma.

³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalen taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangban wudin ma, e yi a faxa.

⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soge saxande laxonni, a yi a yita yamaan na.

⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fo Ala sereyaan naxanye sugandixi, en tan naxanye en dege a xon, en yi en min a dexon a keli xanbini sayani.

⁴² A bata en yamari, a en xa kawandin ba yamaan xa, en yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxa muxune nun jεjε muxune makiti.

⁴³ Nabine birin a seren ba nen, a muxu yo na denkeleya a ma, na kannu yulubine xafarima nen Yesu xinla barakani.”

Siya gbetene Alaa Nii Sarijanxin soto fena

⁴⁴ Piyeri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sarijanxin yi godo ne birin ma.

⁴⁵ Yahudiyan denkeleya muxun naxanye fa Piyeri foxo ra, ne yi kabε bayo Ala a Nii Sarijanxin nagodo nen siya gbetene fan ma.

⁴⁶ Amasoto e yi na muxune fala xuine mema e Ala matoxoma xui gbetene yi. Nayi, Piyeri yi a fala,

⁴⁷ a naxa, “Tondi tiye muxuni itoe rafuye igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sarijanxin soto alo en tan a sotoxi kii naxan yi?”

⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyeri mafan, a xa lu na xi dando.

11

Piyeri yi a dentεε Yerusalen denkeleya yamaan xa

¹ Xerane nun denkeleya muxun naxanye yi Yuda-
daya yamanan birin yi, ne yi a mε, a siya gbεtεne
fan bata Alaa falan suxu.

² Piyeri to siga Yerusalen taani, Yahudiya
denkeleya muxune yi a mafala fɔlɔ, e naxa,

³ “I bata siga banxulantarene konni, ε birin yi ε
dεge ε bode xɔn ma!”

⁴ Piyeri yi na feene yeɓa e xa ki faɲi a danguxi kii
naxan yi,

⁵ a naxa, “N yi Ala maxandima Yafa taani wax-
atin naxan yi, n fe toon ti nεn alo xiyena. N sena
nde to godε, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi
a tongon naaninne ma, a ti n dεxɔn ma.

⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burunna
subene nun bubu seene nun xɔline to.

⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin mε, a naxa, ‘Piyeri,
keli, i nde faxa, i yi a don!’

⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, ‘En-εn de, Marigina,
n munma donse haramuxin don singen hanma
donse sariɲantarena.’

⁹ Fala xuiin mɔn yi keli kore, a naxa, ‘Ala bata
naxan nasariɲan, i nama na yatε se sariɲantaren
na!’

¹⁰ Na yi liga dɔxɔɲa ma saxan. Dɔnxεn na, na
seen mɔn yi te kore.

¹¹ Na waxatin yeteni xεmε saxan yi fa n ma
banxini nxu yi yigiyaxi denaxan yi keli Sesariya
taani.

¹² Alaa Nii Sariɲanxin yi a fala n xa, a n nama
sike sigε e fɔxɔ ra. Denkeleya muxu senninni itoe

naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kōrōneyi a banxini.

¹³ Kōrōneyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yeḅa nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, ‘Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simōn xili, naxan mōn xili Piyeri.

¹⁴ A falane tima i xa nēn, naxanye ε nun i ya denbayaan birin nakisima.’

¹⁵ N to falan fōḅ, Alaa Nii Sariḅanxin yi godō e ma alo a godō nxu fan ma kii naxan yi a fōḅni.

¹⁶ Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, ‘Yoni marafuun tixi igen nin, koni ε tan nafuma Alaa Nii Sariḅanxin nin.’

¹⁷ Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?”

¹⁸ E na falane mε waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, “Ala bata tin siya gbētene fan xa tubi, e nii rakisin sōtō!”

Antiyōki denkeleya yamana fe

¹⁹ Awa, tōrō lōxōn naxanye fa Etiyēn faxa waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi xuya ayi. Ndee yi siga han Fenisa nun Sipiri nun Antiyōki taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma.

²⁰ Koni xēmēn naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sirēni taani, na ndee yi siga Antiyōki taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Faḅin nali Girēkine fan ma.

²¹ Marigin senbēn yi lu e fōxō ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

²² Awa, na fe xibarun yi Yerusalen denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyoki taani.

²³ A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sewa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin foxo ra e boren birin na!

²⁴ Muxu fadin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin foxo ra.

²⁵ Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Soli fendeni.

²⁶ A a to waxatin naxan yi, a yi fa a ra Antiyoki yi. Baranabasi nun Soli yi lu denkeleya yamaan xon, e muxu wuyaxi xaran hanne keden. Antiyoki kaane nan singe Yesu foxorabirane xili sa a Yesu mantonne.

²⁷ Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalen taani, e siga Antiyoki taani.

²⁸ E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sarijanxin barakani, a fitina kamensoma nen dununa birin yi. Na feen kamali nen Manga Kilodi waxatini.

²⁹ Men kaan naxanye yi Yesu foxo ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga beren liga alogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanani.

³⁰ E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Soli yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

12

Piyeri sa feen kasoon na

¹ Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e naxankata.

² A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faxa silanfanna ra.*

³ A to a to, a na rafa Yahudiyane ma, a mən yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali ləxəne nin.†

⁴ Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kason na, a yi sofa naanin dəxəde naanin ti a kantandeni. A xəli yi Herode ma, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla‡ na ba a ra, a yi a makiti yamaan yətagi.

⁵ Nanara, e yi Piyeri ramara kason na, koni dənkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kason na

⁶ Na kəeen na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yəlxənne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi dēen na.

⁷ Marigina malekan yi mini kənenni a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri jənsenna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli mafuren!” Yəlxənne yi ba a yiine ra, e yolon.

⁸ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I maxidi, i ya sankidine so.” Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I ya domaan nagodo i ma, i bira n fəxə ra.”

* **12:2: Silanfanna:** Sofane yengeso dege mana. † **12:3: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəyəyan 12.15 kui. ‡ **12:4: Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəyəyan 12.1-13 kui.

⁹ Piyeri yi bira malekan fɔxɔ ra mini kasoon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa ɲɔndin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena.

¹⁰ E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dɛɛ wure daxin li siga taani. Na yi rabi a yɛtɛ ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xɔn ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

¹¹ Piyeri to xaxili sɔtɔ, a yi a fala, a naxa, “N bata a kolon yati, a Marigin nan a malekan xɛxi, a n nakisi Herode sɛnbɛn ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na.”

¹² A yelixina a mirɛ, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima.

¹³ Piyeri to dɛɛn kɔnkɔn, walikɛ ɲaxanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati.

¹⁴ A Piyeri xuiin kolonxina, a sɛwa han a yi ɲinan dɛɛn nabi feen xɔn, a xɛtɛ a giyɛ. A sa a fala, a naxa, “Piyeri tixi dɛɛn na!”

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I xunna bata keli!” Koni a kankan a ma a ɲɔndin na a ra. E yi a yabi, e naxa, “Piyeri yɛlenna nan na ra.”

¹⁶ Koni na waxatin birin, Piyeri yi dɛɛn kɔnkɔma tun. Dɔnxɛn na e dɛɛn nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabɛ.

¹⁷ Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dundu. Marigina a ramini xi kasoon na kii naxan yi, a yi na yɛba e xa, a naxa, “Ɛ na fala Yaki§ nun en

§ 12:17: Herode bata yi Yaki gbɛtɛ nan faxa. A mato Xɛrane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalɛn dɛnkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xɛrane 15.13 kui.

ngaxakedenne birin xa.” Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

¹⁸ Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, “Nanfe ligaxi Piyeri ra?”

¹⁹ Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faxa. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faxa fena

²⁰ Herode yi xoloxi Tire kaane nun Sidon kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fema. E yi mangana muxu gbeena nde singe masoto, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen jan feen na e nun mangan tagi, amasoto e yamanan muxune yi donseen sotoma Manga Herode a yamanan nin.

²¹ E loxon naxan saxi, Herode yi a mangaya domaan nagodo a ma, a doxo a mangaya gbedeni, a falan ti yamaan xa.

²² Yamaan yi sonxo, e naxa, “alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra.”

²³ Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasoto a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faxa.

²⁴ Alaa falan yi xuya ayi, a senben soto.

²⁵ Baranabasi nun Sali yi yelin e xerayaan na, e keli Yerusalen taani, e xete Antiyoki taani. E siga Yoni Maraka ra e foxo ra.

13

E Baranabasi nun Sali rasiga

¹ Nabina ndee nun karamoxona ndee yi Antiyoki denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun

Simeyən, e yi naxan xilima a fati fərəna, e nun Lusiyusu Sirəni kaan nun Manahən naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xən ma, e nun Səli.

² Ləxəna nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, “E Baranabasi nun Səli lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma.”

³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Səli ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sarijanxin to Baranabasi nun Səli rasiga, e yi siga Silusi taani, e dəxə kunkin kui fəxə igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani.

⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e fəxə ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyiməna nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani.

⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Seriyu Pəli fəma. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Səli xili a konni amasətə a yi waxi a xən ma a xa Alaa falan name.

⁸ Koni Barayisa na woyiməen naxan mən yi xili Girəki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kanna xa tondi dənkələya feen ma.

⁹ Awa, Səli naxan mən xili Pəli, na yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi woyiməen mato kati!

¹⁰ A yi a fala, a naxa, “I tan lugoxi yanfan nun kətə naxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa diina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi bə Marigina kira tinxinxine matandə ba?

11 A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nen. I waxati tima nen i mi sogen to.”

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Eli-masi yeen suxu. A lu a masiga tiye, a muxune fenma naxan a yii rasuxe.

12 Yamana kannu na to waxatin naxan yi, a denkeleya, a kabε Marigina xaranna ma.

Pɔli a kawandina Pisidiya yi

13 Pɔli nun a foxɔrabirane yi dɔxɔ kunkin kui Pafosi taani siga Periga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni Maraka yi xete e foxɔ ra na yi, a siga Yerusalen taani.

14 E yi keli Periga taani siga Antiyɔki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Lɔxɔni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dɔxɔ.

15 E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranje waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, “Ngaxakedenne, xa kawandi falana nde ε xɔn lan yamaan ma, ε a fala.”

16 Pɔli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan fɔlɔ, a naxa, “E tan Isirayila kaane nun siya gbeten naxanye gaxuxi Ala yeε ra, ε tuli mati n xuiin na!

17 Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a senbe gbeeni.

18 A yi ti e bun ma tonbonni jeε tonge naanin,

19 a yi siya solofere halagi Kanan bɔxɔni, a yi a yamaan findi na bɔxɔn kannu ra.

20 Na birin danguxi jeε kemε naanin e nun jeε tonge suulun jɔxɔn nan bun.”

“Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyeli a waxatini.

²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxɔdin Ala ra, Ala yi Bunyamin bɔnsɔnna Kisu a dii xɛmɛn Sɔli findi e mangan na jɛɛ tonge naanin.

²² Ala Sɔli ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a fala nɛn Dawuda fe yi, a naxa, ‘N bata a to, a muxun nan Yese a dii xɛmɛn Dawuda ra naxan bɔjɛn luxi alo n bɔjɛna.’ „*“

²³ “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bɔnsɔnni Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na.

²⁴ Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e kejaan maxɛɛ, e rafu igeni e tubi xinla ma.

²⁵ Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘Ɛ mirixi a ma, a nde n tan na? Ɛ naxan mamɛma, na mi n tan na. Koni na fama nɛn n tan xanbi ra. N yetɛɛn mi lan n yi a sankidin fulun.’ ”

²⁶ Pɔli mɔn yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Iburahima bɔnsɔnne nun siya gbɛtɛn naxanye gaxuma Ala yɛɛ ra, kisi feen Xibaru Faɲini ito faxi en tan nan ma.

²⁷ Amasɔtɔ Yerusalɛn kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mɔn mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Lɔxɔne birin yi. Koni, e na falane rakamali nɛn, e to Yesu yalagi.

²⁸ Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nɛn, alogo a xa a faxa.

* **13:22:** Samuyeli Singen 13.14

29 Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin naka-mali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun.

30 Koni Ala yi a rakeli sayani.

31 Naxanye yi biraxi a ƒɔxɔ ra Yerusalɛn taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

32 “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Faɓini ito rali-deni ε ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na,

33 a bata na rakamali en tan xa, e bɔnsɔnne, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sɛbɛxi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xɛmɛn nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’† ”

34 “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sɔnɔn, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sariɓanxi kɛndɛn naxanye ra, n na fima nɛn ε ma.’‡

35 Nanara, a sɛbɛxi yire gbɛtɛ yi, a naxa, ‘I mi tinɓɛ i ya muxu sariɓanxin yi kun gaburun kui.’§

36 Anu, Dawuda yelin xanbini walɛ Ala xa a waxatini, a faxa nɛn, e yi a maluxun a benbane fɛma, a binbin yi kun.

37 Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

38 “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali ε ma, ε xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin. Musaa sariyan mi yi nɔɛ ε ratinxinɓɛ Ala yɛɛ ra yi yulubine fe ra,

39 koni naxanye na dɛnkɛɛya Yesu ma, ne tinxinma nɛn Ala yɛɛ ra yi a barakani.

† 13:33: Yaburin 2.7 ‡ 13:34: Esayi 55.3 § 13:35: Yaburin 16.10

40 Nanara, ε a liga ε yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa ε sɔtɔ,

41 e naxa, ‘E tan muxu de naxine, ε kabε, ε xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nen ε waxatini ito yi ε mi yi le naxan na, hali xa a fala ε xa.’* ”

42 Pɔli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mɔn xa falani ito ti e xa Matabu Lɔxɔ famatɔni.

43 Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbɛtɛn naxanye yi tubixi Yahudiyane dinan ma, ne yi bira Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

44 Na Matabu Lɔxɔn xunsagin ma, fayida taan muxune birin yi e malan Marigina falan name xinla ma.

45 Yahudiyen bonne yamaan to waxatin naxan yi, e xɔxɔlɔnyaan yi keli e ra kati! E yi Pɔli a falane matandi, e yi a rayelefu.

46 Koni Pɔli nun Baranabasi yi falan ti xaxili ragidini, e naxa, “A fεrε mi na fɔ Alaa falan xa ti ε tan nan singe xa. Koni bayo ε bata ε mε Alaa falan na, ε mi ε yεtε yatεxi habadan nii rakisin muxune ra, nxu kelima ε fεma nen, nxu siga siyane fεma.

47 Amasɔtɔ Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, ‘N bata i findi kɛnɛnna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na han bɔxɔn danne.’† ”

48 Siya gbɛtɛne ito mε waxatin naxan yi, e sɛwa, e Marigina falan binya. Naxanye birin yi yɛbaxi nun habadan nii rakisin sɔtɔ feen na, ne yi dɛnkɛlɛya.

* **13:41:** A mato Xabakuki 1.5 kui. † **13:47:** Esayi 49.6

49 Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin yi.

50 Koni taan muxu gbeene nun siya gbɛtɛn naxalan xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yɛɛ ra, Yahudiyane yi ne radin. E bɛsɛnɔnyaan nakeli Pɔli nun Baranabasi xili ma, e yi e kedi e yamanani.

51 Xɛrane yi e sanne rakunkun‡ e ramɛ feen na, e siga Ikoniyon taani.

52 Yesu fɔxɔrabirane tan bɔɲɛn yi rafe sɛwan nun Alaa Nii Sariɲanxin na.

14

E yi siga Ikoniyon taani

1 Pɔli nun Baranabasi yi so Yahudiyane salide banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi falan ti a faɲin na han Yahudiyane nun siya gbɛtɛ wuyaxiye yi dɛnkɛleya.

2 Koni Yahudiyane naxanye mi tin dɛnkɛleyɛ, ne yi siyaan bonne radin dɛnkɛleya muxune xili ma.

3 Pɔli nun Baranabasi yi bu Ikoniyon taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi taxamasenne nun kabanako feene liga sɛnbɛn fima e ma alogo na xa findi a hinanna xibarun sereyaan na.

4 Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu Yahudiyane mabinni, bonne yi lu xɛrane fari.

‡ **13:51:** E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen mɔn sɛbɛxi Matiyu 10.14 kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5.

⁵ Yahudiyane nun siya gbetene nun e kuntigine yi e yitɔn Pɔli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e magɔlɔn feen na e faxa xinla ma.

⁶ Xerane na mexina, e yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun Deribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin.

⁷ E yi lu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye na yi.

Pɔli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xemena nde yi dɔxi Lisitire taani, lebutenna nan yi a ra. Xabu a bari, a lebutenxi. A munma yi sigan ti mumɛ!

⁹ A yi a tuli mati Pɔli a falane ra. Pɔli to a yeen ti xemɛn na, a yi a kolon a na xemena denkelɛyaan yi nɔɛ a rakendeyɛ nɛn.

¹⁰ Nayi, Pɔli yi a fala xuini te, a naxa, “Keli, i ti i sanne xun na!” Xemɛn yi tungan, a sigan ti fɔlɔ.

¹¹ Yamaan Pɔli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi sɔnxɔ Likayoni xuini, e naxa, “Alane nan bata godo en tagi adamadiine maligan na!”

¹² E yi Baranabasi xili sa, a “Seyusi,” e Pɔli fan xili sa, “Heremɛ”^{*} amasɔɔ Pɔli nan yi fala tiin na.

¹³ Seyusi batuden naxan yi taa deen na, na saraxaraliin yi fa turane nun jɔxɔnde kɔmɔtine ra taan so deen na. E yi waxi nɛn, a yamaan xa saraxane ba Pɔli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xerane, Baranabasi nun Pɔli to na kolon, e yi e domane yibɔ e ma. E siga e giye yamaan tagi, e gbelegbelema, e naxa,

¹⁵ “E ito ligama nanfera? Muxun nan tun nxu tan na alo ɛ tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru Fajin

^{*} **14:12:** Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nɛn **Seyusi**. E gbee alane xeraan fan xili nɛn **Heremɛ**.

nan nalideyi ε ma, alogo nxu xa a fala ε xa, a ε xa xεte fe fuuni itoe fɔxɔ ra, ε yi bira habadan Ala fɔxɔ ra, naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nun igen daxi e nun e yi seene birin.

¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nen siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan xɔn.

¹⁷ Koni a yi wali fajine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi ε ralugo balon nun sεwan na.”

¹⁸ Hali xarandiine to falani itoe ti, a yi luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyana ndee yi keli Antiyɔki taan nun Ikoniyon taani. E yi yamaan nadin. E yi Pɔli magɔɔn, e yi a bubu siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa.

²⁰ Koni Yesu fɔxɔrabirane to a rabilin, a yi keli, a mɔn yi xεte taani. Na xɔtɔn bode e nun Baranabasi yi siga Deribe taani.

E yi xεte Antiyɔki yi Siriya yi

²¹ Pɔli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba Deribe taani, e xarandii wuyaxi sɔtɔ na yi. Na xanbi ra, e xεte Lisitire taan nun Ikoniyon taan nun Antiyɔki taani.

²² E yi Yesu fɔxɔrabirane sɛnbε so, e yi e rali-maniya, a e xa lu denkeleyaan kiraan xɔn ma. E yi e xaran, e naxa, “A fεrε mi na fɔ en xa tɔrɔ nen han, en yi fa lu soε Alaa Mangayani.”

²³ E yi fonne dɔxɔ e xunna denkeleya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e denkeleyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfliya.

²⁵ E to Yesu a fe Xibaru Fajin nali Periga taani, e yi godo Atali taani.

²⁶ E kelixin menni, e dɔxɔ kunkin kui, e xεε Antiyɔki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra denaxan yi a wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pɔli nun Baranabasi Antiyɔki lixina, e yi denkeleya yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e xɔn, e yi na birin yeɓa, e nun Ala tinxi kii naxan yi siya gbetene yi findi denkeleya muxune ra.

²⁸ E yi waxati xunkuye ti Yesu fɔxɔrabirane fema Antiyɔki yi.

15

Yerusalɛn Malanna fe

¹ Xεmena ndee yi keli Yudaya yamanani, siga Antiyɔki taani, e denkeleya muxune xaran fɔlɔ, e naxa, “E mi nɔε kise fɔ ε banxulan alo Musaa sariyana a falaxi kii naxan yi.”

² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pɔli nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pɔli nun Baranabasi nun Antiyɔki denkeleya muxuna ndee xa siga Yerusalɛn taani, e sa xεrane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, denkeleya yamaan yi e mali e siga. E yi dangu a fale Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbetene tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaruni ito yi e ngaxakedenne birin nasεwa kati!

⁴ E Yerusalɛn taan lixina, denkeleya yamaan nun xεrane nun fonne yi e rasεε. Ala feen naxan liga e xɔn ma, e na birin yeɓa e xa.

⁵ Farisi muxun naxanye bata yi denkeleya, na ndee yi keli, e naxa, “Ɖo siya gbetene xa banxulan nen, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu.”

⁶ Xerane nun fonne yi e malan, e feni ito fεsefεse.

⁷ Matandin janxina, Piyeri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, ε a kolon a Ala bata n sugandi ε tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali siya gbetene ma, e yi a mε, e denkeleya.

⁸ Ala naxan muxun birin bɔne yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a a Nii Sarijanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi.

⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasoto a bata e bɔnen nasarijan denkeleyaan xon.

¹⁰ Awa, nanfera ε Ala bunbama, ε goronna sa Yesu foxarabirane xun ma, en benbane nun en tan yeteen mi naε goronna naxan tonge?

¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xon alo e tan.”

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Poli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xon ma siya gbetene tagi, e yi ne birin yeba yamaan xa.

¹³ E yelin falan tiye waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na!

¹⁴ Ala siya gbeten muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simon bata na yeba en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan sebexi Kitabuni na kii nin, a naxa,

¹⁶ ‘Na xanbi ra, n mon fama nen, n Dawudaa banxi kalaxini ton. N na rafalama nen, n yi a nenen ti

¹⁷ alogo muxu dɔnxɛn naxanye luxi yamaan yɛ, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,* Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama

¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fɔlɔni.”

¹⁹ Yaki mɔn yi a fala, a naxa, “N gbee miriyani, siya gbɛtɛn naxanye tubima Ala ma, en nama ne tɔɔ.

²⁰ Koni fɔ en xa kɛdin sɛbɛ, en yi a fala e xa, a e xa e yɛtɛ ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna.†

²¹ Amasɔtɔ xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Lɔxɔne birin yi.”

E kɛdin nasiga siya gbɛtɛne dɛnkɛɣa muxune ma

²² Xɛrane nun fonne nun dɛnkɛɣa yamaan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e yɛ, e yi e rasiga Antiyɔki yi Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. E yi Yudasi sugandi naxan mɔn xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi yɛɛratine ra dɛnkɛɣa muxune yɛ.

²³ E yi na xɛrane rasiga kɛdini ito ra e yii, a sɛbɛxi, e naxa,

“Xɛrane nun fonne, ɛ ngaxakedenne bata kɛdini ito sɛbɛ dɛnkɛɣa muxune ma naxanye siya gbɛtɛne yɛ Antiyɔki nun Siriya nun Silisi yi. Nxu ɛ xɔntɔn.”

* **15:17:** Amosi 9.11-12 † **15:20:** A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donma menni.

24 “Nxu bata a mε, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xεxi, e sa ε tərə, e yi ε rakəntəfili e falane ra.

25 Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga ε ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pəli fari,

26 naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra.

27 Nanara, nxu Yudasi nun Silasi rafaxi ε ma feni ito yεbadeni alogo e xuiin fan xa lan kədina falan ma.

28 Amasətə Alaa Nii Sarijanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbete sa ε xun ma ba sariyani itoe ra:

29 E xa ε yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A lan ε nama na feene liga. Ala xa ε ratanga.”

30 Nayi, e yi keli, e yi siga Antiyəki yi. E yi denkεleya yamaan birin malan, e yi kədin so e yii.

31 Yamaan to kədin xaran, e birin yi sεwa na kawandi falana fe ra.

32 Yudasi nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi denkεleya muxune ralimaniya, e yi e sεnbε so fala wuyaxi ra.

33 E to waxati ti e fεma, denkεleya muxune yi tin e siga bəne xunbenli, e yi xεte e xε muxune fεma.

34 Koni Silasi yi lu na.

35 Pəli nun Baranabasi yi lu Antiyəki yi. E nun bonne yi lu xaranna tiyε, e lu Marigina falan kawandin bε.

Pəli nun Baranabasi fata fena

³⁶ Na dangu xanbini, Pəli yi a fala Baranabasi xa, a naxa, “En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mən xa xεε menne yi en ngaxakedenne xəntəndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi.”

³⁷ A xəli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa siga e fəxə ra,

³⁸ koni Pəli yi a miri, a na mi daxa, amasətə a xεε nən e fəxə ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra.

³⁹ E yi e bode matandi han, e fata. Baranabasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, siga Sipiri bəxəni fəxə igen tagi.

⁴⁰ Koni Pəli tan yi Silasi tongo e yi siga, dənkələya muxune yelin xanbini e luyε Marigina hinanteyaan bun.

⁴¹ A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a dənkələya yamane sənbe so.

16

Timəte yi siga Pəli nun Silasi fəxə ra

¹ Pəli yi siga Deribe nun Lisitire yi. Dənkələya muxuna nde yi na, a xili Timəte. Yahudiyān nan yi a nga ra e nun dənkələya muxuna. Koni Girəki kaan nan yi a fafe ra.

² Dənkələya muxun naxanye yi dəxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili fajin falama.

³ A xənlə yi Pəli suxu, a xa siga a ra a fəxə ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Girəki kaan nan yi a fafe ra.

⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xerane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalen taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu.

⁵ Awa, denkeleya yamane yi senben soto denkeleyani. Loxo yo loxo, muxune yi xun masama nen.

Poli yi fe toon ti alo xiyena

⁶ Alaa Nii Sarihanxin mi yi tinxi e Alaa falan nali Asi yamanani. Nayi, e yi siga Firigi nun Galati yamanane yi.

⁷ E Misi yamanan li waxatin naxan yi, e yi kata siga feen na Bitini yamanani, koni Yesu a Nii Sarihanxin mi tin e xa.

⁸ Nayi, e dangu Misi yamanani, siga Tirowasi taani.

⁹ Koen na, Poli yi fe toon ti alo xiyena, a yi Masedoniya kaana nde to tixi, naxan yi a mafanma, a naxa, “Fa Masedoniya yamanani, i fa nxu mali!”

¹⁰ Na fe toon danguxina, nxu* yi kata siga feen na Masedoniya yamanani mafuren, amasoto nxu yi laxi a ra a Ala nan nxu xilixi Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni e ma.

Lidi tubi fena Filipi taani

¹¹ Awa, nxu yi so kunkin kui Tirowasi taani, nxu siga nxu tinxinni Samatirosi boxoni foxo igen tagi. Na xoton bode, nxu siga Neyapoli taani.

¹² Nxu yi keli na yi, nxu siga Filipi taani, na rabilinna taa singena Masedoniya boxoni Romi

* **16:10:** Fole be ma, Kitabun yireni ito sebe muxun luma a fale fa fala “Nxu” naxan bunna nen Luka fan yi Poli foxo ra sigatiini itoe yi.

kaane yi dɔxi dɛnaxan yi. Nxu yi xi dando ti na taani.

¹³ Matabu Lɔxɔni, nxu yi mini na taan so dɛɛn na, nxu siga ba dɛɛn na. Nxu yengi yi a ma, a nxu yi Yahudiyane salidena nde toɛ mɛnni. Naxanla naxanye yi malanxi na yi, nxu yi dɔxɔ ne fɛma, nxu falan ti ne xa.

¹⁴ Na naxanle yɛ, keden yi na naxan yi xili Lidi, na yi kelixi Tiyatire taan nin. Dugi mamiloxi yulan nan yi a ra. A yi gaxu Ala yɛɛ ra. A yi a tuli mati. Marigin yi a bɔnɛn nabi alogo Pɔli yi naxan falama a xa na suxu.

¹⁵ E nun a kon kaane birin yi rafu igeni e tubi xinla ma. Na xanbi ra, a yi nxu mafan, a naxa, “Xa ε laxi a ra, a n dɛnkɛyaxi Marigin ma, ε fa yigiya n ma banxini.” A yi nxu karahan, a nxu xa so a banxini.

Pɔli nun Silasi kason na

¹⁶ Lɔxɔna nde, nxu yi sigama salideni, nxu lan konyi sungutunna nde ra, yinnan yi naxan fɔxɔ ra alo ninginangana, a yi fe famatɔne falama naxan baraka yi. A yi gbeti gbeen nan sɔtɔma na xɔn so a kanne yii.

¹⁷ A yi bira nxu nun Pɔli fɔxɔ ra, yinnana a rasɔnxɔma, a falan ti a xɔn, a naxa, “Kore Xɔnna Alaa walikɛɛn nan itoe ra! E kisi feen kiraan nan yitama ε ra!”

¹⁸ A yi lu na ligɛ xii wuyaxi han a yi gba Pɔli ra. Dɔnxɛn na, a yi a yɛɛ rafindi a ma, a yi falan ti yinnan xa, a naxa, “N bata i yamari Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, xɛtɛ sungutunni ito fɔxɔ ra!” Yinnan yi xɛtɛ a fɔxɔ ra na waxatin yeteni!

¹⁹ Awa, a kanne a kolon waxatin naxan yi, a e mi fa gbeti sɔtɔma a ra sɔnɔn, e Pɔli nun Silasi suxu, e yi e bubu, e siga e ra kuntigine fɛma lɔxɔ tideni.

²⁰ E siga e ra kitisane yetagi. E yi a fala e xa, e naxa, “Yahudiyan nan xɛmɛni itoe ra, e en ma taan basanma kati!

²¹ E yamaan xaranma namunna naxanye ma, en tan Romi kaane mi daxa en xa tin ne ma en yi e liga.”

²² Ganla yi keli e xili ma, kitisane yi Pɔli nun Silasi a domane ba e ma, e yi yamarin fi, a e xa e bulan.

²³ E to e bulan kati, e yi e raso kaso banxini, e yi a fala kaso kantanna xa, a a xa e mara ki faɲi!

²⁴ Kaso kantanna yamarin sɔtɔ waxatin naxan yi, a yi sa e sa kutun na kaso banxin tagi konkoni.

²⁵ Kɔɛ tagini, Pɔli nun Silasi yi Ala maxandima, e bɛtin bama Ala xa, kasorasaan bonne yi tuli matixi e ra.

²⁶ Saɲa ma kedenni, bɔxɔn yi xuruxurun gbeen ti, han kaso banxin yi xuruxurun han! Banxin kaso yirene dɛɛne birin yi rabi, yɔlɔnxɔnne yi ba kasorasane birin ma.

²⁷ Kaso kantanna xulun waxatin naxan yi, a dɛɛne rabixin to, a yi a silanfanna botiɲɛ ayi,† alogo a xa a yetɛ faxa, bayo a yengi yi a ma, a kasorasane bata e gi.

²⁸ Koni Pɔli yi sɔnxɔ, a naxa, “I nama i yetɛ maxɔlɔ! Nxu birin be!”

²⁹ Nayi, kaso kantanna yi lɛnpun maxili, a so kaso banxini mafuren, a xuruxurunma, a yi a bira Pɔli nun Silasi bun ma.

† **16:27: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

³⁰ Na xanbi ra, a yi e ramini, a yi e maxɔdin, a naxa, “N nanfe ligɛ, n kisi?”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “Denkɛɛya Marigi Yesu ma, i yi kisi, ɛ nun i ya denbayana.”

³² E yi Marigina falan kawandin ba e nun a denbayaan birin xa.

³³ Na kɔɛɛn yɛtɛɛn na, kaso kantanna yi e tongo, a e maxɔɔdene de fitan. E nun a muxune birin yi rafu igeni e tubi xinla ma mafuren!

³⁴ A siga Pɔli nun Silasi ra a banxini, a donseen so e yii. E nun a denbayaan birin yi sɛwa amasɔɔ e bata denkɛɛya Ala ma.

³⁵ Kuye yibaxina, kitisane yi doma kanne rasiga kaso kantanna ma, e naxa, “Na xɛmɛne bejin.”

³⁶ Nayi, kaso kantanna yi a fala Pɔli xa, a naxa, “Kitisane bata yamarin fi, a n xa i tan nun Silasi bejin, ɛ siga bɔɲɛ xunbenli.”

³⁷ Koni Pɔli yi a fala doma kanne xa, a naxa, “E bata nxu tan Romi dugurenne bɔnbɔ kɛnɛnna ma, e mi sa nxu makitixi nɛn, e yi nxu sa kasoon na. Koni iki, e fa waxi nxu bejin feen nin wundoni ba? Na mi lanɲɛ mumɛ! Fɔ e yɛtɛɛn xa fa be, e fa nxu bejin.”

³⁸ Doma kanne yi sa falani ito ti kitisane xa. E a mɛ waxatin naxan yi, a Romi dugurenna nan Pɔli nun Silasi ra, e gaxu kati!

³⁹ Nanara, e yi Pɔli nun Silasi mafan. Na xanbi ra, e yi e ramini kasoon na, e yi e mafan, a e xa keli na taani.

⁴⁰ Pɔli nun Silasi to mini kasoon na, e yi siga Lidi a banxini, e sa e ngaxakedenne li na, e yi ne ralimaniya, e siga.

17

Pəli a kəntəfinle Tesaloniki taan nun Beere taani

¹ E yi dangu Anfipoli nun Apoloni taane yi, e fa Tesaloniki taani, Yahudiyane salide banxina nde yi denaxan yi.

² Pəli yi so e salide banxini alo a yi darixi a ra kii naxan yi. A yi xunsagi saxan ti na, Yahudiyane nun Pəli yi Kitabuna fe falama Matabu Ləxəne yi.

³ A yi a yeɓa e xa, a a yita e ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixin yi daxa a tərɔ, a yi keli sayani. A yi a fala e xa, a naxa, “N Yesu naxan ma fe kawandi bama ε xa, Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.”

⁴ Yahudiyana ndee yi la a ra, e yi sa Pəli nun Silasi fari. Girɛki kaan naxanye yi gaxuxi Ala yeε ra, ne wuyaxi yi na liga e nun ɲaxalan xili kan wuyaxi.

⁵ Koni xəxəlɔnyaan yi keli Yahudiyane ra, e fuyantenna ndee malan ləxə tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini Pəli nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yeɓagi.

⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun denkelɛya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fεma. E sənɲə sənɲə, e naxa, “Muxuni itoe dunuɲa birin yifuma, iki e bata fa be,

⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suxε, amasɔtɔ e a falama a manga gbεtε na naxan xili Yesu.”

⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakəntəfli,

⁹ e mi Yason nun bodene bejin fə e to e xunba gbetin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Kəε to so, dɛnkɛɛya muxune yi Pəli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini.

¹¹ Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. Ləxə yo ləxə e yi Kitabun fεsεfεsεma nɛn alogo e xa Pəli a falane ɲəndin kolon.

¹² Yahudiya wuyaxi yi dɛnkɛɛya e yε, e nun Girɛki ɲaxalan xili kan wuyaxi nun Girɛki xεmε wuyaxi.

¹³ Koni Yahudiyān naxanye yi Tesaloniki taani, ne to a mε a Pəli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa.

¹⁴ Mafuren dɛnkɛɛya muxune yi Pəli rasiga fəxə igen binni, koni Silasi nun Timote yi lu Beere taani.

¹⁵ Muxun naxanye sa Pəli mati, ne yi siga a ra han Atɛna taani. Na xanbi ra, e mən yi xεtε Beere taani Pəli a ɲungu xuiin na, a Silasi nun Timote xa fa a fεma sinma.

Pəli Atɛna taani

¹⁶ Pəli yi e legedenma waxatin naxan yi Atɛna taani, a niin yi rapaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na.

¹⁷ Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girɛkin naxanye yi gaxuma Ala yεε ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra ləxə tideni ləxə yo ləxə.

¹⁸ Lənnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan ti fələ a

xa.* Nde yi lu e bode maxədinɲe e naxa, “Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?” Bonne naxa, “A ligaxi alo a ala xəɲene nan ma fe ralima.” Amasotə Pəli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani.

¹⁹ Nayi, e yi Pəli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu wama a kolon feni nanse xaran nənɛni ito ra i naxan ma fe falama?”

²⁰ Amasotə nxu fe nənɛne nan mɛma, nxu waxi e bunna kolon feni.”

²¹ Atɛna kaane nun xəɲɛn naxanye yi e yɛ, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nənɛne nan tun namɛdeyi.

²² Pəli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, “Atɛna kaane, n bata a to a ɛ dinaxi feen birin yi.

²³ Amasotə n yi ɛ taani sigama waxatin naxan yi, n yi ɛ batu seene toma. N mən bata saraxa gandena nde fan to, a sɛbɛxi dɛnaxan ma fa fala, ‘En mi ala naxan kolon.’ Awa, ɛ naxan batuma ɛ mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi ɛ ma.

²⁴ Ala naxan dunuɲa nun a yi seene birin daxi, na nan kore xənna nun bəxə xənna Marigin na. Na mi dəxəma seene batu banxine kui muxune naxanye tixi.

* **17:18:** Mɛn kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuɲa keɲaan fɛsɛfɛsɛn ma. E mi yi dina yi. E fe fɛsɛfɛsɛne nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna fəxə ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuɲa feene mi ragidixi fə xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga tərɔyaan na. Sitoyisi muxune yi biraxi muxu gbete a xaranna fəxə ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuɲa gelene kolon feni alogo e xa e suxu ki fajɪ.

25 A mako mi muxun yii fɔxɔn ma. Amasɔtɔ a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin.

26 A siyane birin da nɛn mini muxu kedenni. A yi e dɔxɔ dunuɲa yiren birin yi. A yetɛɛn yi e gbee waxatine nun e dɔxɔdene danne ragidi.

27 Ala na ligaxi nɛn alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e nɔɛ. Anu, a mi makuya en sese ra.

28 Amasɔtɔ, ɛ gbee fala ɲaxumɛ tiina ndee a falama, e naxa, ‘En dunuɲa yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuɲa yi a tan nin.’ E mɔn naxa, ‘Ala bɔnsɔnna nan en fan na.’

29 Xa Ala bɔnsɔnna nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xɛmaan na hanma gbetina hanma gɛmɛ sawuran naxan nafalaxi adamane kɔtɛne nun miriyane xɔn.

30 Ala mi na fe kolontareya waxatine yatɛxi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e kɛɲaan maxɛɛ.

31 Amasɔtɔ a bata lɔxɔ keden nagidi a dunuɲa birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yɛbaxin xɔn. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani.”

32 E to Pɔli xuiin mɛ a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, “Nxu mɔn waxi i ya falan name feni waxati gbɛɛɛ.”

33 Nanara, Pɔli yi keli e tagi.

34 Koni muxuna ndee yi sa a fari, e dɛnkɛɛya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun ɲaxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbɛɛɛye.

18

Pɔli yi siga Kɔrenti taani

¹ Na xanbi ra, Pɔli yi keli Atena taani, a siga Kɔrenti taani.

² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a naxanla Pirisila yi baxi fade nɛn sa keli Itali yamanani. Amasɔtɔ Manga Kilɔdi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Pɔli yi kafu e ma,

³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi dɛgɛna bubun na. A yi lu e fɛma walideni.

⁴ Matabu Lɔxɔn birin, a yi falan tima nɛn Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girɛkine masɔtɔdeni.

⁵ Silasi nun Timɔte na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Pɔli yi lu kawandin bɛ waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa ɛ halagi, ɛ yetɛɛn nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbɛtɛne nan fɛma.”

⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yɛɛragaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dɛxɔn ma.

⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kirisipu, na nun a denbayaan birin yi dɛnkɛleya Marigin ma. Kɔrenti kaa wuyaxi yi a falan mɛ, e dɛnkɛleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Lɔxɔna nde, Pɔli yi fe toon ti kɔɛɛn na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!”

¹⁰ Amasɔtɔ n na i fɔxɔ ra. Muxu yo yii mi i liyɛ, a fe ɲaxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yi!”

¹¹ Nanara, Pɔli yi lu na yi ɲɛɛ keden kike sennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kannu ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Pɔli xili ma, e siga a ra kiti sadeni.

¹³ E yi a kansun, e naxa, “Xɛmɛni ito yamaan mabandunma Ala batu kiina nde nin naxan mi daxa sariyani.”

¹⁴ Benun Pɔli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “Xa ɛ tan Yahudiyane yi ɛ mawugama tinxintareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati ɛ falan na.

¹⁵ Koni ɛ to ɛ bode matandima ɛ falane yi, e nun xinle nun ɛ gbee sariyane, na ɛ tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na.”

¹⁶ A yi e kedi kiti sadeni.

¹⁷ Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabɔnbɔ kitisa banxin yɛtagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xɛɛ Antiyɔki taani

¹⁸ Pɔli yi soge wuyaxi ti a ngaxakedenne fɛma Kɔrɛnti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fɛma. E nun Pirisila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a dɛ tiina nde a fe ra.

19 E to sa Efesi li, Pɔli yi Pirisila nun Akila lu na yi. Koni Pɔli yetɛɛn yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi.

20 E yi a mafan, a a xa bu e fɛma, koni a mi tin.

21 A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa Ala tin, n mɔn fama nɛn ε fɛma.” A yi dɔxɔ kunkin kui, a siga Efesi taani.

22 A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalɛn taani, a sa na dɛnkɛɛya yamaan xɔntɔn. Na xanbi ra, a yi siga Antiyɔki taani.

23 A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu fɔxɔrabirane kawandi, e sɛnbɛn sɔtɔ.

Apolosi Efesi nun Kɔrenti yi

24 Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efesi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki fajɪ.

25 A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sɔbɛɛn nun tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbansan kolon marafu feen na igeni.

26 A yi falan ti fɔlɔ xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Pirisila nun Akila a xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yeɓa a xa a kiin yetɛni.

27 Siga xɔnla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, dɛnkɛɛya muxun naxanye yi Efesi taani, ne yi a mali, e kɛdin sɛbɛ Yesu fɔxɔrabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi dɛnkɛɛyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati!

28 Amasotō a yi Yahudiyane falan matandima senbeni kenenni, a yi a yita Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

19

Pōli yi siga Efesi taani

1 Apolosi yi Kōrenti taani waxatin naxan yi, Pōli yi geya yamanani siga, a yi fa Efesi taani. A yi Yesu fōxōrabirana ndee li na yi.

2 A yi e maxōdin, a naxa, “E denkeleya waxatin naxan yi, ε yi Alaa Nii Sarijanxin sōtō ba?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu munma sa Alaa Nii Sarijanxina fe mε nen.”

3 Pōli yi e maxōdin, a naxa, “E rafuxi igeni xaranna mundun xōn?” E yi a yabi, e naxa, “Yoni gbee marafuun xaranna.”

4 Pōli yi a fala e xa, a naxa, “Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e keḗnaan maxete. A yi a falama yamaan xa nen, a e xa denkeleya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra.”

5 E na mε waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli.

6 Pōli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbetene yi, e yi nabiya falane ti.

7 E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin jōxōndōn.

8 Pōli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata a xa e mabandun Alaa Mangayaan ma.

9 Koni ndee yi tengbesen, e mi tin denkeleye, e yi lu Yesu a Kirana fe yibeεε yamaan yeḗtagi. Nanara, Pōli yi a masiga e ra, a Yesu fōxōrabirane xali e

danna. E yi lu falan tiyε lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi a xarande banxini.

¹⁰ Na yi lu ligε han ɲεε firin. Nanara, muxun naxanye birin yi dɔxi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girεkine, ne birin yi Marigina falan mε.

Sebaa dii xεmεne fe

¹¹ Ala yi kabanako fe gbeene liga Pɔli xɔn ma.

¹² Nanara, dugi dungin nun wali domaan naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nεn, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kεndεya, yinnane fan yi xεtε e fɔxɔ ra.

¹³ Yahudiyane naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedideni, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalideni e yinnan ɲaxine kedi. E yi a falama yinnane xa nεn, e naxa, “N bata ε yamari Yesu xinli, Pɔli naxan ma fe kawandi bama, ε xεtε muxuni ito fɔxɔ ra!”

¹⁴ Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xεmε soloferene yi na nan ligama.

¹⁵ Koni lɔxɔna nde yinnan yi e yabi, a naxa, “N Yesu kolon, n Pɔli fan ma fe kolon, koni nde ε tan na?”

¹⁶ Yinnan yi xεmεn naxan fɔxɔ ra, na yi dutun e ma sεnbεn na, han a yi e birin nɔ. A yi e mabɔnbɔ han e ragenle yi e gi, e maxɔlɔxin yi mini banxini.

¹⁷ Yahudiyane nun Girεkin naxanye yi dɔxi Efεsi taani, ne to ito mε, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han!

¹⁸ Muxun naxanye dεnkεlεya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe ɲaxine ra kεnεnna ma.

¹⁹ Naxanye yi woyimεyaan ligama, ne yi e kεdine malan, e fa e ra, e yi e gan birin yεtagi.

E yi kɛdine saren yate, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulun.

²⁰ Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Marigin sɛnbɛn barakani.

Sɔnxɔ sɔnxɔ naxan te Efɛsi taani

²¹ Na feene danguxina, Pɔli yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalɛn taani. A yi a fala, a naxa, “N na siga na waxatin naxan yi, fɔ n xa sa Romi fan to.”

²² Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timɔte nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³ Na waxatini, sɔnxɔ gbeen yi te Efɛsi taani masɔto Yesu a Kirana fe ma.

²⁴ Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala ɲaxalanmana nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti bɔnbɔxin na. Na yi tɔnɔ gbeen nan sɔtɔma a tan nun a walikɛ bodene xa.

²⁵ Nanara, a yi a walikɛ bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafane, ɛ a kolon en nafunla sɔtɔma wanli ito nin.

²⁶ Pɔli ito feen naxan ligama, ɛ bata na mɛ, ɛ yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mumɛ! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxɛtɛ Efɛsi taani be e nun fayida Asi yamanan birin.

²⁷ Fe xɔdɛxɛn nan na ra. En ma wanli ito fama xili ɲaxin sɔtɔdeni nɛn! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batura Asi yamanan nun dunuɲa yiren birin yi, na binyen bama a ma nɛn.”

28 Yamaan falani itoe me waxatin naxan yi, e boɲen yi te, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

29 Sɔnxɔ sɔnxɔn yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Pɔli sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatɔɔn yi siga ne ra yamaan malandeni.

30 A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa siga yamaan yetagi koni Yesu fɔxɔrabirane mi tin a siga.

31 Yamanan muxu gbeena ndee naxanye yi Pɔli xɔyine ra, na ndee yi xeraan nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan ye.

32 Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne yi sɔnxɔma fe gbete ra, amasɔtɔ e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon nen.

33 Yahudiyane yi muxuna nde radinma yeɛn na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a yeɓama a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti.

34 Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi sɔnxɔ e bode xɔn ma han waxati xunkuye, e naxa, “Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

35 Dɔnxɛn na, taan seɓeli tiin yi yamaan masabari, a naxa, “Efesi kaane, dunuɲa muxune birin a kolon, a Efesi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!

36 Muxu yo mi nɔɛ feni itoe matandɛ. Nanara, ɛ lan nen ɛ yi ɛ sabari. ɛ nama fefe liga a wolonni.

37 ɛ bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se muɲaxi alane batu banxine yi, e mi en ma suxuren ɲaxalanmaan nayelexi hali!

³⁸ Xa mawugana nde Demetiri nun a walikεεn bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga mεnni.

³⁹ Xa ε mɔn wama fe gbεte xɔn ma fɔ ε xa a fala taan dugurenne malanni.

⁴⁰ E nama sa en kansun murute feen na to sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra. Bayo en mi nɔε dεntεgε yo sε malanni ito ti xunna ma.” A yelixini ito fale, a yamaan nasiga.

20

Pɔli Masedoniya nun Akaya yi

¹ Sɔnxɔ sɔnxɔn baxina a ra, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane malan. A yi e ralimaniya, a yi a ɲungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani.

² A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Girεki yamanani,

³ a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkin kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xεte Masedoniya kiraan xɔn ma.

⁴ Pirusi a dii xεmεn Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timote e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani.

⁵ Ne yi siga yeεn na, e sa nxu legeden Tirowasi taani.

6 Buru Tetaren Sanla* danguxina, nxu yi dɔxɔ kunkin kui keli Filipi taani. Xii suulun danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi lɔxɔ xun keden ti na yi.

Pɔli Eyutiki rakeli fena sayani

7 Simitin jinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode xɔn ma.† Pɔli yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiyε han kɔε tagini amasɔtɔ a yi sigama nɛn na xɔtɔn bode.

8 Nxu yi malanxi kore banxin naxan kɔε ra, lɛnpu wuyaxi yi mɛnni.

9 Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi dɔxi kore banxin foye soden nan na. Pɔli to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixɔnla yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li.

10 Awa, Pɔli yi godo, a yi a felen a xun ma mafuren, a yi a tongo, a naxa, “E nama xamin, a niin mɔn a yi.”

11 Na xanbi ra, Pɔli mɔn yi te sangansoon kɔε ra. A yi buruni gira, a yi a don. Pɔli yi falan ti e xa han xɔtɔnni, na xanbi ra a yi siga.

12 E siga banxulanna kɛnden na, na yi e rali-maniya ki faɲi.

Pɔli jɔngu fena Efesi kaane ma

13 Nxu yi siga Pɔli yεε ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Pɔli tongoma kunkin kui dɛnaxan yi. Amasɔtɔ, a yi sigama a sanna nan ma.

* **20:6: *Buru Tetaren Sanla:*** Yahudiyane yi burun donma xii solofere lɛben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. † **20:7:** Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximɛnna nan na.

14 A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene.

15 Na xətən bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyō taani. A soge firindeni, nxu yi fa Samosi yi, a soge saxandena, nxu sa Miletī li.

16 Pəli yi a ragidi, a xa dangu Efəsi taan dεxən kunkin kui amasətə a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalən taani, xa na lanje.

Pəli a ɲungu xuina

17 Pəli yi xeraan nasiga Efəsi taani keli Miletī yi, a dεnkεleya yamaan fonne xa fa.

18 E to fa, a yi a fala e xa, a naxa, “Xabu n faan soge singena Asi yamanani ε tagi, ε n kewanle kolon.

19 N bata wali Marigin xa yetε magodon nun yeεgeni. N mən yi tərəma Yahudiyane yanfan-tenyaan bun.

20 E a kolon a n mi ε munanfan fe yo luxunxi ε ma. N bata xaranna ti ε xa yamani e nun ε banxine yi.

21 N bata a rali Yahudiyane nun Girekine birin ma a e xa e keɲaan maxεε, e tubi Ala ma, e dεnkεleya en Marigi Yesu ma.”

22 “Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalən taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon.

23 N naxan tun kolon fə n nεma danguma taa yo taa, Alaa Nii Sariɲanxina n nakolonma a kaso-rasaan nun tərə wuyaxi n mamεen yeen na.

24 Koni n mi n niin yatεxi sese ra fɔ n bata kiraan naxan dε suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rajan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fajin seren ba.”

25 “Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti ε tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba ε xa, ε tan sese mi fa n toma sɔnɔn.

26 Nanara, n na a falama ε xa to yeteni, xa ε tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma.

27 Amasɔtɔ n bata Ala sagoon birin nali ε ma, a sese mi fa luxi.

28 Ε jɔxɔ lu ε yete xɔn e nun Alaa Nii Sarijanxina ε findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. Ε Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yete wunla ra.

29 Amasɔtɔ n na kolon, n na keli ε tagi waxatin naxan yi, muxu jaxine fama nɛn sodeni ε tagi, e kata ε yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi.

30 Muxuna ndee kelima nɛn ε tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu fɔxɔrabirane xa bira e fɔxɔ ra.

31 Nanara, ε lu ε yete ra yi! N na ε keden kedenna birin nakolonxi feen naxanye ma jεε saxan kɔεεn nun yanyina yetegeni, ε nama jinan ne xɔn!”

32 “Awa, iki n bata ε taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan nɔε senben fiye ε ma, a yi na keεn fi ε ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa.

33 N mi kunfaxi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xe mana, hanma dugine.

34 Ε yetena a kolon, n yeteen yii fɔxɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi.

³⁵ A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita ε ra wali xədəxε sifani ito xən ma. Marigi Yesu falan naxan ti, ε xaxili lu ne xən ma. A naxa, ‘Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a soto muxun na.’ ”

³⁶ Pəli to yelin falan tiyε e xa, a yi a xinbi sin e fema, e birin yi Ala maxandi.

³⁷ E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pəli ma, e yi a sunbu.

³⁸ A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sənən, na yi e sunu kati. E sa a mati han kunki dεen na.

21

Pəli siga fena Yerusalen taani

¹ Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bəxən na kunkin kui. Na xətən bode, nxu sa so Rəde bəxəni, nxu yi keli mənni nxu fa Patara taani.

² Nxu yi kunkina nde li mən naxan yi fəxə igeni gidima siga Fenisa yamanan binni, nxu yi te na kui.

³ Nxu Sipiri bəxən toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kəmən fəxən binni. Nxu yi siga Siriya yamanan binni. Nxu sa Tire taan li, kunkin yi lanma a xa goronne ragodo dənaxan yi.

⁴ Nxu yi Yesu fəxərabirana ndee li mən. Nxu yi ləxə xun keden ti ne fema. E yi a fala Pəli xa Alaa Nii Sarihanxin senbeni, e naxa, a a nama siga Yerusalen taani.

⁵ Koni na xunsagin hanxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fəxərabirane birin yi sa nxu mati, e nun e hanxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan dε, nxu yi Ala maxandi mənni.

⁶ Na xanbi ra, nxu yi nxu ɲungu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xεte e konni.

⁷ Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolome taani, nxu yi denkeleya muxune xɔntɔn na yi, nxu ferijɛn e fεma.

⁸ Na xɔtɔn bode nxu yi keli mɛn, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Faji Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene ye.*

⁹ Dii tεmε fututare rasɔlɔnxi naanin yi Filipi yii, ne yi nabiya falane tima.

¹⁰ Nxu xi dando tixin na, nabiin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi.

¹¹ A yi fa nxu fεma, a yi Pɔli a tagi xidin tongo, a yi a yeɛe sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin naxa, ‘Yahudiyane tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalɛn taani, e a so siya gbεtεne yii.’ ”

¹² Nxu na mε waxatin naxan yi, nxu birin yi Pɔli mafan, a a nama siga Yerusalɛn taani.

¹³ Koni a yi nxu yabi, a naxa, “Nanfera ε wugama han ε n bɔɲɛn kala? Amasɔtɔ n yitɔnxi na a ra e xa n xidi Yerusalɛn taani, e yi n faxa Marigi Yesu xinla fe ra.”

¹⁴ A to mi tin nxɔ falan suxε, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, “Marigin sagoon xa liga.”

¹⁵ Na lɔxɔne to dangu, nxu yi nxu yitɔn, nxu yi siga Yerusalɛn taani.

¹⁶ Yesu fɔxɔrabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan

* **21:8:** A mato Xεrane 6.5 nun Xεrane 8.5-40 kui.

konna, nxu yi lan nxu xa yigiya denaxan yi. Yesu foxorabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Poli yi Yaki xontan

¹⁷ Nxu Yerusalen taan li waxatin naxan yi, denkeleya muxune yi nxu yisuxu sewani.

¹⁸ Na xontan bode, nxu nun Poli yi siga Yaki xontandeni. Denkeleya yamaan fonne birin yi malanxi na yi.

¹⁹ Poli yi e xontan, a yi a wanla birin dentegen sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbetene tagi.

²⁰ E na me waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Poli xa, e naxa, "Nxu ngaxakedenna, a mato, Yahudiyar wuli wuyaxi bata denkeleya, e birin mon tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni.

²¹ Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyar naxanye birin siya gbetene ye, a i ne xaranma e xa xete Musaa sariyan foxo ra, a e mon nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu.

²² En fa nanfe ligan nayi? Amasoto sike yo mi na, e a mema nen, a i bata fa.

²³ Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xeme naanin be naxanye bata e de ti Ala xa.

²⁴ Siga e foxo ra, e sa e rasarijan e bode xon ma. I mon xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nen, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a jondi mi e sese ra, koni a i fan yeteen Musaa sariyane suxi.

²⁵ Koni siya gbeten naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxo miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube

wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna.”†

²⁶ Na xətən bode, Pəli yi na xəmene tongo e yi rasarijan e bode xən ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sarijan ləxəne rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Pəli suxu fena Ala Batu Banxini

²⁷ Soge solofereden janmatəna, Yahudiyan naxanye keli Asi yamanani, ne yi Pəli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu.

²⁸ E sən xə sən xə, e naxa, “Isirayila muxune, ε nxu mali. Xəmēni ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan nun yireni ito xili ma. A yetēen bata Girəkine raso Ala Batu Banxini, e yi na sarijananna kala.”

²⁹ E ito falaxi nən bayo e bata yi Tirofime Efəsi kaan to a fəxə ra taani, e yengi yi a ma a Pəli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Pəli suxu, e yi mini a bubuε Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so dεene ragali keden na.

³¹ Yamaan yi waxi Pəli faxa feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sən xə sən xən Yerusalen taan yiren birin yi.

³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kēmen kuntigine xili, e siga e giyε yama gbeen fēma. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Pəli bənbε.

† 21:25: A mato Xerane 15.20 kui.

³³ Sofa mangan yi sa Pɔli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yɔlɔnxɔn firin na. Na xanbi ra, a yi maxɔdinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne sɔnxɔma fe gbɛɛ ma. Sofa mangan mi yi sese yɛɛ toma sɔnxɔ sɔnxɔni. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Pɔli ra yire makantanxini.

³⁵ Pɔli to e banxin te dɛɛn li, fɔ sofane xa yi fa a tongo nɛn, e siga a ra amasɔɔ yamaan yi naɲaraxi.

³⁶ Yamaan birin yi biraxi a fɔxɔ ra, e sɔnxɔma, e naxa, “A xa faxa!”

Pɔli yi a yɛɛ yɛba

³⁷ E yi sigama Pɔli ra yire makantanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, “I tinɲɛ ba n xa falana nde ti i xa?” Sofa mangan yi a maxɔdin a naxa, “I Girɛki xuiin mɛma?”

³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namurutɛdeni, a siga yɛngɛ so muxu wuli naaninna ra tonbonni?”

³⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Yahudiyin nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugurena nan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa.”

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Pɔli yi keli a ti banxin te dɛɛn na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Pɔli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22

¹ A naxa, “Ngaxakedenne nun n fafane, ɛ tuli mati, n xa n xɔnba ɛ xa!”

² E to a mɛ a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Pɔli yi siga falan ma, a naxa,

3 “Yahudiyān nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin. Gamaliyeli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo ε tan birin kii naxan yi to.

4 N fan yi Yesu a Kiraan muxune βεσενxonyama han n yi e faxa. N yi xεmεne nun ρaxanle suxuma, n yi e sa kasoon na.

5 Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren βε nen na ma, amasotō n kedin sotō e ra nen, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xετε e ra Yerusalen taani e ρaxankatadeni.”

Poli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19, 26.12-18

6 “Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tee dege gbeen yi ti n ma mafuren keli kore!

7 N bira βoxoni. N fala xuiin με, a naxa, ‘Soli, Soli, i n βεσενxonyama nanfera?’

8 N yi a maxodin, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu Nasareti kaan nan n tan na, i naxan βεσενxonyama iki!’

9 Muxun naxanye yi n foxo ra, ne fan yi na tee degen to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin με.

10 N yi maxodinna ti, n naxa, ‘Marigina, n xa nanfe liga?’ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nen menni.’

11 Na tee dege gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani.”

12 “Awa, xεmena nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyan naxanye birin yi dɔxi mɛnni, ne yi a binyaxi kati!

13 Na yi fa, a ti n dexɔn, a naxa, ‘Ngaxakedenna Sɔli, seen to fa!’ N yi toon ti keden na, n yi a tan to.

14 A yi a fala, a naxa, ‘Nxu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yετεεn mε.

15 Amasɔtɔ i bata feen naxanye to, i yi a mε, i findima nɛn na seren na muxune birin xa.

16 Awa, i fa nanse mamεma iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli.’ ”

Pɔli a xεrayana siyane ma

17 “N xεtexina Yerusalɛn taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiyena.

18 N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, ‘I mafura, i keli Yerusalɛn taani keden na, amasɔtɔ i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.’

19 N yi a yabi, n naxa, ‘Marigina, e a kolon yati a n yi sigama salide banxine yi, naxanye denkelɛyaxi i ma, n yi ne sa kason na, n yi e bɔnbɔ.

20 E to yi i serena Etiyɛn faxama, n tan yετεεn yi na, n tin nɛn. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.’

21 Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga, amasɔtɔ n na i rasigama nɛn siya gbɛtɛne ma yire makuyene yi.’ ”

22 Yamaan yi e tuli mati Pɔli xuiin na han a yi na fala. E yi sɔnxɔ fɔlɔ kati, e naxa, “A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!”

²³ E yi sɔnxɔma, e e domane wolima kore, e gbangbanni te.

²⁴ Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pɔli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxɔdin alogo a xa a kolon yamaan sɔnxɔma a ma feen naxan ma.

²⁵ Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kɛmɛn kuntigin naxan yi tixi na, Pɔli yi na maxɔdin, a naxa, “A daxa ε xa Romi dugureнна nde bulan hali ε munma naxan makiti singen?”

²⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin na mε waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fεma, a yi na fala, a yi a maxɔdin, a naxa, “I nanfe ligε? Romi dugureнна nde nan xɛmɛni ito ra!”

²⁷ Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, “A fala n xa, xa Romi dugureнна nde nan i tan na?” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a tan nan nde n na.”

²⁸ Sofa mangan yi a fala, a naxa, “N gbeti gbeen nan baxi, n findi Romi dugureнна ra.” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin.”

²⁹ Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fεma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugureнна nde xidi yɔlɔnxɔnna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyane yi Pɔli makiti

³⁰ Yahudiyane yi Pɔli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xɔtɔn bode, e yi Pɔli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pɔli ti e yetagi.

23

¹ Pɔli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, “Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yεε xɔri han to, n mi n yεε yalagima ne ra.”

² Muxun naxanye yi tixi Pɔli fɛma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pɔli dεen garin.

³ Pɔli yi a fala a xa, a naxa, “Ala i fan bɔnbɔma nɛn, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lɔxi. I dɔxi n makitideni sariyan xɔn. Koni i tan sariyan kalama amasɔtɔ i bata yamarin fi, a e xa n bɔnbɔ!”

⁴ Muxun naxanye yi Pɔli fɛma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra.”

⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasɔtɔ a sebɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama fala naxin ti i ya yamaan mangan ma.’* ”

⁶ Pɔli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa yamaan tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nɛn sayani!”

⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fɔlɔ e bode matandε, yamaan yi taxun.

⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mɔn naxa, a malekane mi na hanma sɛnbε totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na.

* 23:5: Xɔrɔyaan 22.27

⁹ Nanara, sɔnxɔ sɔnxɔ gbeen yi keli. Awa, sariya karamɔxɔna ndee yi keli Farisi muxune ye, e ti, e matandin ti kati! E naxa, “Nxu mi fe ɲaxi yo toxi xɛmɛni ito a fe yi. Yanyina nde, sɛnbɛ totarena nde hanma malekan falan ti a xa nɛn yati!”

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pɔli yibɔ dungi dungi na. Nanara, a sofane yamari, a e xa sa Pɔli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kɔɛɛn na, Marigin yi mini Pɔli xa, a naxa, “I wɛkile! I sereyaan bama n xa nɛn Romi taani alo i a liga Yerusalɛn taani kii naxan yi.”

E yanfan so Pɔli ma

¹² Na xɔtɔn bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kɔlɔ, a e mi donseen donma, e mi igen minma fɔ e Pɔli faxa.

¹³ Naxanye na feni tɔn, e dangu muxu tonge naanin na.

¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fɛma, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ, a nxu nama sese don fɔ nxu Pɔli faxa.

¹⁵ Awa, nayi ɛ tan nun kitisa yamaan xa xɛraan nasiga Romi sofa mangan ma, a a xa Pɔli rafa ɛ ma alogo ɛ xa a fe fɛsɛfɛsɛ. Nxu yitɔnxi nxu xa a faxa benun a xa be li.”

¹⁶ Koni Pɔli magilɛna dii xɛmɛn na yanfan mɛxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pɔli xa.

¹⁷ Na xanbi ra, Pɔli yi sofa kɛmɛn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fɛma, a waxi falana nde ti feni a xa.”

¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “Pɔli naxan kasoon na, na nan n xilixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fεma amasɔtɔ a waxi fena nde fala feni i xa.”

¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxɔdin, a naxa, “I nanfe falama n xa?”

²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, “Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pɔli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fεsεfεsε.

²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasɔtɔ e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pɔli yεε ra. E birin bata e kɔlɔ, a e nama sese don, e nama e min, han e yi a faxa. E yitɔnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma.”

²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yeɓa n xa.” A banxulanna yiba, a yi siga.

Pɔli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa kεmεn kuntigi firin xili, a naxa, “E sofa kεmε firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan kεmε firin. E ne yitɔn, siga Sesariya taani to kɔεεn na dege waxatin na dangu.

²⁴ E fa soona ndee ra Pɔli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kanna Felisi konna li bɔɲε xunbenli.”

²⁵ Na xanbi ra, a kedin seɓe, a naxa,

²⁶ “N tan Kilɔdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan faɲin xɔntɔn.

²⁷ Yahudiyane xεmεni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a faxa. N to a kolon a Romi dugurenna nan a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi.

²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fεma.

²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a faxε feen naxan ma hanma e a sε kasoon na feen naxan ma.

³⁰ Koni n to a mε a Yahudiyane bata yanfan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fεma.”

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pɔli tongo, e siga a ra Antipatiri taani.

³² Na xɔtɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xεtε yire makantanxini. Soo kanne yi Pɔli tongo.

³³ E yi siga Pɔli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e kedin fan so a yii.

³⁴ Yamana kanna yi kedin xaran, a Pɔli maxɔdin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin,

³⁵ a naxa, “I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nɛn i ya fe ra na waxatini.” Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pɔli mara yamana kan banxini.

24

Yahudiyane yi Pɔli kansun

¹ Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayɛngɛn naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pɔli fari yamana kanna yεtagi.

² E to Pɔli maxili, Teritule yi Pɔli kansun fɔɔ falani itoe yi, a naxa, “Felisi manga fajina, nxu bɔjε xunbeli gbeen naxan sɔtɔma i barakani, e

nun i feen naxanye yitənxɪ i ya xaxilimayani, nxu siyaan sabati feen na,

³ nxu fe faɲin naxanye birin sətəma i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi.

⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dɛntɛɛ xuiin na ndedi.

⁵ Nxu bata xɛmɛni ito to, muxu tərɔ gbeen na a ra naxan sənɔ sənɔn nakelima Yahudiya yamaan yɛ dunuɲa yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasarɛti kaana dinan yɛɛratiin na.

⁶ A mən bata kata a xa Ala Batu Banxina sariɲanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xənla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi.

⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni.

⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun mux-une xa fa i fɛma. Xa i xɛmɛni ito maxɔdin, i yɛtɛna a kolonma nɛn nxu a kansunma feen naxan birin na.”

⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a ɲɔndi nan na birin na.

Pɔli yi a xənba Felisi yɛtagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pɔli yamari, a a xa falan ti. Pɔli yi a fala, a naxa, “N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu ɲɛɛ wuyaxi. Nanara, n na n xənba i yɛtagi xaxili ragidini.

¹¹ I yɛtɛn nɔɛ a kolonɲɛ nɛn yati, a munma dangi xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalɛn taani Ala batudeni.

12 E mi n lixi Ala Batu Banxini muxe matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbεε yi taani.

13 E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi nœ na nɔndin yitε i ra.

14 N na n tiyε na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin sɛbɛxi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na.

15 Nxu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faxa muxune kelima nɛn sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin.

16 Nanara, n na n fanga bɛrɛn ligama waxatin birin, alogo n nama n yetε yalagi Ala yetagi e nun muxune yetagi.”

17 “N bata yi jɛɛ dando ti n mi Yerusalɛn taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalɛn taani nɛn alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yiigelitɔne xa. N mɔn yi saraxane ba Ala xa.

18 N bata yi n yetε rasariɲan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fɛma, sɔnxɔ sɔnxɔn mi yi na.

19 Koni Yahudiyɔn naxanye kelixi Asi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yetagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma.

20 Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kitisa yamaan yetagi waxatin naxan yi.

21 Fɔ n falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, ‘E n makitima to bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nɛn sayani!’ ”

22 Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon ki fajɔ, na

yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, “Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon.”

²³ A yi a fala sofa kεmεn kuntigin xa, a xa Pɔli kantan kasoon na, a yi a xɔnbɛnin ndedi, a e mɔn nama tondi a xɔyine xa a mali a makone ra.

Pɔli Felisi nun Dirusila yetagi

²⁴ Xi dando danguxina, Felisi nun a ɲaxanla Dirusila yi fa, Yahudiya ɲaxanla nan yi na ra. Felisi yi xeraan nasiga Pɔli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan denkeleyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

²⁵ Koni Pɔli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yetεε suxun nun kiti famatɔna fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, “Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xilε.”

²⁶ A mɔn yi waxi a xɔn a Pɔli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alogo e xa batu.

²⁷ Nεε firin danguxina, Pɔrusu Fεsitu yi dɔxɔ yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli lu kasoon na.

25

Pɔli Fεsitu yamana kannayetagi

¹ A faan xii saxanna yamanani, Fεsitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalɛn taani.

² Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Pɔli fari.

³ E yi Fesitu mafan a a xa e rafan feen liga, a yi fa Pōli ra Yerusalēn taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faxa feni kira yi.

⁴ Fesitu yi e yabi, a naxa, “Pōli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yetēen mi buma, n siga na yi.

⁵ Xa a fe ɲaxi ligaxi, ε yeeratina ndee xa siga n fɔxɔ ra Sesariya taani, e sa a kansun.”

⁶ Fesitu yi lu e fema xii solomasεεε han fu yate, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xɔtɔn bode, a yi dɔxɔ kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Pōli raso.

⁷ Pōli na li waxatin naxan yi, Yahudiyān naxanye yi kelixi Yerusalēn taani, ne yi ti a rabilinni, e fe ɲaxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nɔε naxanye ɲɔndin mayite.

⁸ Koni Pōli yi a yetε xɔnba, a naxa, “N mi kala yo tixi Yahudiyane sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma.”

⁹ Fesitu yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pōli maxɔdin, a naxa, “I waxi a xɔn ma, i xa siga Yerusalēn taani, i sa makiti feni itoe ma n yetagi na yi ba?”

¹⁰ Pōli yi a fala, a naxa, “N tixi Romi Manga Gbeena kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiyane ra hali alo i yetena a kolon kii naxan yi.

¹¹ Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbεε, n faxε naxan ma, n mi tondima n xa faxa. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi daxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!”

¹² Fesitu yelin falan tiye a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Pōli yabi, a naxa, “I bata

Romi Manga Gbeena fe fala, na ma, i sigama nɛn Manga Gbeen yɛtagi!”

Pɔli yi ti manga gbɛɛ yɛtagi

¹³ Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fɛsitu xɔntɔndeni Sesariya taani.

¹⁴ E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fɛsitu yi Pɔli a fe yɛba Mangan xa, a naxa, “Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na.

¹⁵ N siga Yerusalɛn taani waxatin naxan yi, Yahudiyane saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nɛn a fari, a n xa a yalagi.

¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxɛ benun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yɛtagi a yi a yɛba.

¹⁷ Nanara, e birin yi fa n fɔxɔ ra be. N mi bu tixi n yi a makiti fɔlɔ na xɔtɔn bode, n yamarin fi a e xa fa xɛmɛn na.

¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen naxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra

¹⁹ fɔ e to lu e bode matandɛ e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata faxa, koni Pɔli naxan ma fe falama a a bata keli sayani.

²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan ligɛ matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Pɔli maxɔdin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalɛn taani alogo a xa sa makiti feni ito ra mɛnni.

²¹ Koni Pɔli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yɛtagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma.”

²² Agiripa yi a fala Fɛsitu xa, a naxa, “N fan waxi xɛmɛni ito xuiin namɛ feni.” Fɛsitu yi a yabi, a naxa, “I a xuiin namɛma nɛn tila.”

²³ Na xətən bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e fəxə ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Pəli ra.

²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, “Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dəxən ma be, ε bata xεmɛni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalen taani. E birin yi lu sənχə sənχε, e naxa, a a mi lan a xa lu a nii ra sənən.

²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxε naxan ma. Koni a yetεen bata Romi Manga Gbeena fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga.

²⁶ Koni fala kende yo mi n yii n naxan seβema Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra ε yetagi katarabi i tan Manga Agiripa ma, alogo en na yelin a fεsefεsedeni, n nɔε fena nde seβε nɛn.

²⁷ Amasətə n tan yetε ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fə n na a yeβa a kalan naxan tixi.”

26

Pəli yi a yetε xənba

¹ Agiripa yi a fala Pəli xa, a naxa, “Waxatini i yii i falan ti i yetε a fe yi.” Pəli yi a yiini te, a yi a yetε xənba iki:

² A naxa, “Manga Agiripa, Yahudiyane n kan-sunma feen naxanye ra, n sewaxi to, n xa ti i yetagi n xənbadeni i xa lan ne birin ma.

³ Amasətə i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki fajni. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki fajni.”

⁴ “Yahudiyane birin n sanna kolon xabu n dii joreyani. Xabu a foloni, n na n ma siimayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalen taan nin.

⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E nɔe sereyaan be nen, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan ye, naxanye findixi nxɔ dinan dina xɔnxɔnne ra.

⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki.

⁷ En bɔnsɔn fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to fe yi, e nɛma Ala batuε kɔεen nun yanyin na e sɔbεen birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra.

⁸ Nanfera ε tan mi laxi a ra a Ala faxa muxune rakelima nen sayani?”

⁹ “N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasareti kaan xinla yengε.

¹⁰ N na nan liga Yerusalen taani. N nɔɔn sɔtɔ saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sarijanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faxa feen nata, n yi n xuiin fi.

¹¹ N yi e jaxankatama salide banxine birin yi sanja ma wuyaxi. N yi e karahanma e xa e Marigin nayelevu. N ma xɔlɔn yi gbo ayi e xili ma han n yi e besɛnxɔnya yamana gbetene taane yi.”

Pɔli yi a tubi feen fala

Xεrane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² “Na ma, lɔxɔna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nɔɔn nun e tinna ma.

¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tεε degε gbeen yi ti nxu nun n fɔxɔrabirane ma keli kore, a degɛn yi gbo sogen xa.

¹⁴ Nxu birin yi bira bɔxɔni. N yi xuina nde mε Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, ‘Sɔli,

Sɔli, i n bεsɛnχɔnyama nanfera? A χɔdɔχɔ i tan ma, i tondi i gbɛngbɛn muxun bun alo turana.’

¹⁵ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu nan n tan na, i naxan bεsɛnχɔnyama.

¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kɛnɛnni i xa nɛn alogo i xa findi n ma walikɛɛn na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra.

¹⁷ N ni i ratangama nɛn i ya yamaan ma e nun siya gbɛtɛne, n na i xɛma naxanye ma

¹⁸ alogo i xa sa e yɛɛne rabi, i yi e ba dimin nun Setana nɔɔn bun ma, i fa e ra Alaa kɛnɛnna ma. Xa e dɛnkɛleya n ma, e yulubi xafarin sɔtɔma nɛn, e lu Ala muxu sariɲanxine yɛ.’ ”

Pɔli yi a wanla fe fala

¹⁹ “Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi.

²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalɛn kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbɛtɛne fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun xanbi so e hakɛne yi, e fa Ala ma, e kɛwanle yi a yita fa fala a e bata tubi.

²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxa feen na.

²² Koni Ala n malima nɛn han to, n mɔn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeena. N mi sese falama fɔ nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatɔne ma.

²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tɔrɔma nɛn, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kɛnɛnna rali a yamaan nun siya gbɛtɛne ma.”

24 Awa, Pɔli to yi a yεε xɔnbama na kiini, Fεsitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, “Pɔli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!”

25 Pɔli yi a yabi, a naxa, “Fεsitu, muxu fajina, se mi soxi n yi. N ɲɔndin nun lɔnnin nan falama i xa.

26 Amasɔtɔ Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nɔε falan tiyε a xa nɛn xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki fajɪ, bayo e mi rabaxi luxunni.

27 Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!”

28 Agiripa yi Pɔli yabi, a naxa, “I n finde Yesu mantonna ra waxatidini ito yi ba?”

29 Pɔli yi a yabi, a naxa, “Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungi ayi ba, n na Ala maxandima nɛn i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo ε xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yɔlɔnxɔnni itoe ra!”

30 Na xanbi ra, mangan nun yamana kanna nun Berinisi nun muxun bonne birin yi keli,

31 e to yi minima, e yi lu a fale e bode xa, e naxa, “Xεmeni ito mi fefe ligaxi a faxε naxan ma hanma a sama kason na naxan ma.”

32 Agiripa yi a fala Fεsitu xa, a naxa, “Xa xεmeni ito mi yi maxandin ti nun a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bejinma nɛn nun.”

27

Pɔli yi siga Romi taani

1 E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pɔli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kεmɛn kuntigina nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeena sofane yε.

² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan fəxə igen taa dεene nan na. Arisitaraki yi nxu fəxə ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xətən bode nxu yi sa so Sidən taani. Awa, Yuliyusi yi fe fajin naba Pəli xa, a tin a xa siga a xəyine fəma fanda fendeni.

⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini dənaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma.

⁵ Nxu yi fəxə igeni gidi Silisi nun Panfiliya yamanan dεxən ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani.

⁶ Sofa kəmən kuntigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi bəxən li fəxə igen tagi tərəni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga mən binni, na yi a liga nxu siga Kirəti bəxən bode fəxən na fəxə igen tagi, nxu yi dangu Salemone gəmən yətagi.

⁸ Nxu yi dangu xareyaan dεxən tərəni, nxu yi yirena nde li dənaxan yi xili Tide Fajina Lase taan dεxən ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiin yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pəli yi e rakolon,

¹⁰ a naxa, “Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yətəen ma.”

¹¹ Koni sofa kəmən kuntigin yi laxi kunki ragine kuntigin nun kunki kanna xuiin na dangu Pəli a

falan na.

¹² Bayo na bɔxɔni, kunki tiden mi yi fan jɛmɛn nadanguden na, muxu wuyaxi yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kirɛti bɔxɔn kunki ratideni jɛmɛn nadangudeni dɛnaxan xili Fenixi, dɛnaxan yɛɛ rafindixi sogegododen ma.

Foye gbeena fe fɔxɔ igen xun ma

¹³ Foyedin yi fɔlɔ fɛ keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxɔn feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sigɛ Kirɛti bɔxɔn dɛ.

¹⁴ Koni mafurɛn, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, “Kɔmɛn ma foyena.”

¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi nɔɛ kunkin natiyɛ. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu bɔxɔna nde dɛxɔn, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na mɛnni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari.

¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa bɔnbɔ Sirite jɛmɛnsin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sigɛ nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu bɔnbɔ ki faɲi. Na xɔtɔn bode, e yi goronne ramini fɔlɔ kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni.

¹⁹ A soge saxandeni, kunki ragine yɛtɛɛn yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni.

²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sogen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nɛn tun. Dɔnxɛn na nxu yi yigitɛgɛ, a nxu mi fa kisima.

21 A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dεge. Pɔli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, ε yi lanma nun ε yi n xuiin suxu ε mi keli Kireti bɔxɔni. E mi yi kalan nun bɔnɔ gbeeni itoe sɔtɔma nun.

22 Nba, iki n na ε mafanma nen, ε xa ε wεkile. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama.

23 Amasɔtɔ n Marigina Ala, n naxan batuma, na malekana nde bata a maso n na to kɔεen na.

24 A yi a fala n xa, a naxa, ‘Pɔli, i nama gaxu! A fεε mi na fɔ i xa ti Romi Manga Gbeen yεtagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.’

25 Nanara, ngaxakedenne, ε wεkile amasɔtɔ n bata denkeleya Ala ma, a a ligama nen alo a falaxi n xa kii naxan yi.

26 Koni en sa dinma nen bɔxɔna nde ra igen tagi.”

27 Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriyatike fɔxɔ igen xun ma a xi fu nun naaninden, kɔε tagini, kunki ragine yi sikε a nxu bata maso xareyaan na.

28 E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke yε tonge naanin. E sigaxina ndedi, e mɔn yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke yε tonge saxan nan lixi.

29 E yi gaxu, a kunkin nama a din gεmεne ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na.

30 Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin yεε ra igeni.

31 Koni Pɔli yi a fala sofa kεmεn kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, “Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, ε mi kisima.”

³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasεε ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pɔli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, “A xii fu nun naaninna nan to, ε legeden tiini han iki ε munma donse don.

³⁴ Nanara, n na ε mafanma, alogo ε xa donseen don, bayo ε makona a ma ε kisi. Hali xun sεxε kedenna ε tan sese mi bɔnɔma a yi.”

³⁵ Pɔli yelin falan tiyε waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin yεε xɔri, a buruni gira, a a don fɔɔ.

³⁶ Bonne fan yi e wεkile, e birin yi donseen don.

³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kεmε firin muxu tonge solofere muxu sennin.

³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bɔxɔn naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bɔxɔn kui mεɲɛnsin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mεɲɛnsinna ma, xa e nɔε.

⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fɔxɔ igeni. E mɔn yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin yεε ra. Foyen yi lu kunkin nasigε xareyaan binni.

⁴¹ Koni kunkin yi sa ɲεmɛnsinna gbiligbinla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nɔε sigε. Walanna sɛnbɛn yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin faxa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma.

⁴³ Koni sofa kɛmɛn kuntigin yi waxi a xɔn ma nɛn, a xa Pɔli rakisi. Nanara, a yi e raxɔlɔ, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nɔɛ baan gidɛ, a yi ne yamari, a ne singe xa e bɔxɔn igen ma siga xareyaan na.

⁴⁴ Awa, a dɔnxɛn naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fɔxɔ ra. Nxu birin yi xareyaan li hɛrini.

28

Pɔli Malita fɔxɔ ige tagi bɔxɔni

¹ Nba, nxu to xareyaan li hɛrini, nxu yi a mɛ a na bɔxɔn yi xili nɛn Malita.

² Nxu yi rafan na dugurenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini. Nayi, e yi tɛɛn sa nxu xa, e nxu yisuxu ki faɲi.

³ Pɔli yi yegene malan, a yi e sa tɛɛni, tɛɛn wuyenna to gbo ayi, saɲin yi mini, a yi a singan Pɔli yiin na.

⁴ Na dugurenne yi saɲin to singanxi Pɔli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxu faxan nan xɛmɛni ito ra, hali a to bata tanga fɔxɔ igen ma, haken mi tinma a xa lu a nii ra.”

⁵ Koni Pɔli yi a yiin lisan, saɲin yi bira tɛɛni, sese mi a to.

⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xungboma nɛn hanma a yi bira a faxa sa! Koni e bu a legedenɲɛ, e mi fefe to ligɛ a ra. Nanara, e yi e miri fe gbɛtɛ ma, a alana nde nan yi Pɔli ra.

⁷ Bɔxɔna nde yi na dɛxɔn ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, mɛnna mangana. Na yi nxu yigiya binyeni xii saxan.

8 Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixənden nan yi a ma. Pəli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakendeya.

9 Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bəxəni, ne yi fa, e rakendeya.

10 E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pəli yi keli Malita yi

11 Kike saxan to dangu, nxu mən yi siga kunki gbete kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi nemen nadangu na bəxəni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma.

12 Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti menni.

13 Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xətən bode foyen yi fa fələ keli sogeteden yiifanna ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusəle taan li.

14 Nxu yi denkeleya muxuna ndee li menni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa ləxə xun keden ti e fəma. Nxu sa Romi taan li na kii nin.

15 Denkeleya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen mə. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi Ləxətiden nun yiren naxan xili “Xəje Yigiya Banxi Saxanna.” Pəli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan bira Ala xa, a yi senben sətə.

Pəli yi Romi taan li

16 Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi tin a Pəli xa lu a danna menni, sofana nde yi lu a sanna.

17 Xi saxan danguxina, Pəli yi Yahudiya muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, hali n to mi sese ligaxi

en ma yamaan na hanma n yi en benbane namun fena nde kala, e bata n suxu Yerusalen taani, e yi n so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxadinne tiye n ma, e yi lan a ma e xa n bepin amasoto e mi fefe toxi n faxe feen naxan ma.

¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga, n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun maxidi feni.

²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fo n xa i to, n yi falan ti i xa. N xidixi yolonxonni itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra.”

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi kedi yo sotaxi i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani. Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan fa i xili jaxin falaxi.

²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni amasoto nxu a kolon, muxune dinani ito mafalama yiren birin.”

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pali xa. Muxu wuyaxi yi siga Pali yigiyaan na, Pali yi Alaa Mangayana fe yeba e xa, keli xotonni han jimbanna. A mon yi kata Yesu a fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xon alogo e xa la Yesu ra.

²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin denkeleye.

²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani, Pali yi ito fala e xa, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin bata jondin fala e benbane xa Nabi Esayi xon.

²⁶ A naxa,
‘Siga, i sa a fala yamani ito xa,
i naxa: E tuli matima nen han,
koni e mi fefe famuma.

Ɛ seen matoma nɛn han,
koni ɛ mi a yigbɛma.

²⁷ Amasɔto yamani ito bɔɲɛn xɔdɔxɔ,
e bata e tunla dutun,
e yi e yɛɛn naxi.

Xa na mi yi a ra nun,
e yɛɛne yi toon tima nɛn,
e tunle yi falan mɛ,
e xaxinla yi feen famu,
e yi xɛtɛ n ma,

n yi e rakɛndɛya.*

²⁸ Nanara, ɛ xa a kolon Alaa kisi feen falan bata
siga siya gbɛtɛne ma. Ne tan e tuli matima nɛn.”

²⁹ Pɔli yelin ito falɛ waxatin naxan yi, Yahudiyane
yi xɛtɛ e bode matandɛ.

³⁰ Pɔli yi ɲɛɛ firin ti na, a banxi saren fima. Nax-
anye birin yi fama a fɛma, a yi ne birin nasɛnɛma.

³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin ba, a yamaan
xaran Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ma
xaxili ragidin birin yi. Muxu yo mi a raxɔlɔ.

* **28:27:** Esayi 6.9-10

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**
copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78